Rusmiddelundersøgelse 2020/2021, SSP - Hjørring Kommune

Indholdsfortegnelse

Forord 2

Kapitel 1: Om undersøgelsen 2

Dataindsamlingsperiode. 2

Information til målgruppen om dataindsamlingsform og anonymitet. 2

Svarprocent og repræsentativitet. 3

Databehandling og analyse. 3

Sammenlignelighed med tidligere rusmiddelundersøgelser. 3

Kapitel 2: Sammenfatning 3

Alkohol. 4

Stoffer. 4

Cigaretter og snus. 4

Sammenhæng mellem brug af forskellige rusmidler. 5

Kapitel 3: De unge på 7. årgang 6

3.1 Alkohol og energidrikke 6

3.1.1 Forældres holdning til alkohol 8

3.2 Snus, rygning og euforiserende stoffer 9

3.3 Forældres holdning til alkohol og de unges alkoholforbrug 12

3.4 Risikoadfærd 13

Kapitel 4: De unge på 8. årgang 18

4.1 Alkohol og energidrik 18

4.2 Snus, rygning og euforiserende stoffer 21

4.3 Forældres holdning til alkohol og de unges alkoholforbrug 24

4.4 Risikoadfærd 26

Kapitel 5: De unge på 9. årgang 31

5.1 Alkohol og energidrikke 31

5.2 Snus, rygning og euforiserende stoffer 34

5.3 Risikoadfærd 38

Forord

SSP Hjørring har gennemført denne rusmiddelundersøgelse, som led i en mangeårig tradition for afvikling af rusmiddelundersøgelser. Rusmiddelundersøgelserne bidrager til kvalificering af det trivselsfremmende og kriminalpræventive arbejde.
Der har således været gennemført rusmiddelundersøgelse i et samarbejde mellem SSP-samarbejdet i daværende Hirtshals, Hjørring, Sindal og Løkken-Vrå i 2006 og efterfølgende af SSP Hjørring i Hjørring Kommune i 2011, 2014, 2017 og senest nærværende rusmiddelundersøgelse i 2020/2021.

Formålet med rusmiddelundersøgelsen er, at kunne supplere viden fra den daglige praksis, samtaler med og indsatser for unge og forældre, med kvantitativt indsamlet viden om unges rusmiddelforbrug i Hjørring kommune – herunder, at have mulighed for at følge udviklingen i unges rusmiddelforbrug med tre års mellemrum.
Data fra de kvantitative undersøgelser af unges rusmiddelforbrug omsættes til forebyggelsesundervisning for samme målgruppe. Ligeledes er data fra de kvantitative undersøgelser en del af baggrunden for råd og vejledning til forældre, samt konsulentbistand til andre fagpersoner i det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde i Hjørring kommune.

Kapitel 1: Om undersøgelsen

Afvikling af rusmiddelundersøgelsen 2020/2021 har, som meget andet, været præget af Covid-19.

Dataindsamlingsperiode.

Restriktioner i forbindelse med covid-19 har betydet, at dataindsamlingen er sket i henholdsvis marts 2020 (en enkelt skoleafdeling, afviklet ved fysisk fremmøde af SSP-konsulent i de enkelte klasser), december 2020 (en enkelt skoleafdeling, afviklet ved fysisk fremmøde af SSP-konsulent i de enkelte klasser) og januar 2021 (alle resterende skoleafdelinger afviklet virtuelt ved virtuel deltagelse af SSP- konsulent i de enkelte klasser).
I forhold til tidligere års rusmiddelundersøgelser skal nævnes, at disse har været afviklet hen over 3-4 måneder, alle ved fremmødet af SSP-konsulent fysisk i hver klasse. Dataindsamlingsperioden for nærværende rusmiddelundersøgelse har således været længere end ved de tidligere afviklede rusmiddelundersøgelser.
Forud for indsamling af empiri havde SSP Hjørring en hypotese om, at nedlukning og restriktioner grundet covid-19, som langt det meste empiri er indsamlet under, ville have den betydning, at unges indtag af især alkohol ville blive mindsket. Resultatet fremgår af nedenstående og det er vigtigt, at have opmærksomhed på resultatet set i lyset af restriktionerne forbundet med covid-19 - ikke mindst set i et fremtidigt perspektiv.

Information til målgruppen om dataindsamlingsform og anonymitet.

SSP Hjørrings SSP- og Ungdomskonsulenter har stået for forberedelse til og udførelse af dataindsamling, samt kommunikation og koordination des angående. Data er indsamlet blandt alle Hjørring Kommunes elever fra 7. – 9. klasse på kommunens folkeskoler.

Som ved tidligere års undersøgelser er der, forud for undersøgelsen, blevet sendt brev til forældrene om, at de, så frem de ikke ønsker at deres barn deltager i undersøgelsen, skal meddele dette til SSP Hjørring (ingen elever er bedt fritaget for deltagelse i nærværende undersøgelse).

Der er på selve dagen for indsamling af empiri, i hver klasse blevet givet en introduktion til formålet med undersøgelsen, tilkendegivelse af, at undersøgelsen er anonym i en sådan grad, at der kun kan søges frem hvilket køn man har og hvilket klassetrin man går på i Hjørring Kommune. Andre kommuner anvender undersøgelsesdesign, der kan registrere hvilken skole en elev går på - en viden der evt. kan få elever, med et uhensigtsmæssigt forbrug af rusmidler, til at frygte sig genkendelig og derfor ikke svare oprigtigt på spørgsmålene.

Svarprocent og repræsentativitet.

Svarprocenten – antal elever der har svaret ud af antal mulige ligger på: ca. 80% på 7. årgang, ca. 80% på 8. årgang og ca. 70% på 9. årgang.
En høj svarprocent, hvilket, til dels, skyldes dataindsamlingsformen, hvor en konsulent møder op i klassen og giver introduktion til besvarelse af undersøgelsen. Det vides ikke med sikkerhed hvordan den de resterende 20-30% af eleverne ville have responderet på undersøgelsen. Dog vides det, at der har været hele klasser der ikke har været på skolen ved undersøgelsens gennemførelse og dermed formodes store dele af de sidste 20-30% procent, at udgøres af disse. Det antages, at de ikke tilstedeværende klasser, kan sidestilles med de tilstedeværende klasser ift. Repræsentativitet – sammensætning ift. sociale forhold, ressourcer og risikovillighed.
I andre kommuner hvor man anvender andre undersøgelsesdesign sendes anmodning om udfyldelse af undersøgelsen til den enkelte elev via digital post, hvilket kan betyde, at mindre ressourcestærke unge/forældre ikke prioriterer udfyldelse af undersøgelsen. Ligeledes kan det betyde, at svarprocenten bliver væsentligt lavere.

Databehandling og analyse.

SSP Hjørrings SSP- og Ungdomskonsulenter har i samarbejde med projektkonsulent ved PPR Hjørring, Emilie Rasmussen, og til dels Praktikant ved konsulentafdelingen fritid, udvikling og administration i Hjørring Kommune, Anne Veien, stået for databehandling – analyse og sammenfatninger.

Sammenlignelighed med tidligere rusmiddelundersøgelser.

Før 2017 var 7. og 8. klasse slået sammen som en enkelt gruppe. Dette, fordi man på landsplan og internationalt brugte aldersopdeling i stedet for inddeling i klasser. SSP Hjørrings undersøgelser blev dannet, således de kunne sammenlignes med nationale og internationale data. På denne baggrund kan det være svært at sammenligne nærværende rusmiddelundersøgelse med undersøgelserne fra 2011 og 2014.
Derfor vil der, i nærværende rusmiddelundersøgelse, primært blive sammenlignet med undersøgelsen fra 2017, i enkelte tilfælde understøttet af data fra 2011 og 2014.

Kapitel 2: Sammenfatning

I sammenfatningen er medtaget nogle af de væsentligste fund i undersøgelsen. Det handler såvel om stabilitet i unges forbrug af bestemte rusmidler, som om markante fald eller tendens til stigning i brug af andre rusmidler. Sammenfatningen fokuserer overordnet og på tværs af årgange, mere specifikke data og interessante fund på de enkelte årgange fremgår af selve analysen af data for hver årgang.

Alkohol.

Antallet af unge der har haft deres debut med indtag af alkohol på 7. årgang er faldet markant[1].

Der ses et fald i forbruget af alkohol på alle årgange - både når det gælder at have drukket lidt og have drukket sig fuld. Særligt markant er faldet på 7. årgang[2].

Der ses en tendens til, at antallet af unge der slet ikke drikker alkohol har været stigende gennem de senest 7 år[3]

Forældres holdning til om unge må drikke har stor betydning for omfanget af de unges alkoholindtag – dette har også været konstateret i tidligere undersøgelser[4].

Kommentar/perspektivering:
Det må antages, at restriktionerne i forbindelse med covid-19 har betydet, at unges introduktion til alkohol har været begrænset og eller udskudt. Ligeledes har muligheden for at afholde fester eller måske rettere tilladelsen til at holde fester med alkohol været begrænset af myndigheder og forældre.

Stoffer.

Antallet af unge der har prøvet stoffer har gennem de seneste 10 år ligget, fuldstændig stabilt på 7. og 8. årgang.
På 9. årgang har antallet også, ved alle tidligere undersøgelser, ligget stabilt og er faldet markant i 2020/2021[5].

Antallet af unge der har prøvet stoffer, er således stabilt til faldende, men der ses på alle årgange en stigning i andelen af unge der har prøvet andre stoffer end hash[6]

Kommentar/perspektivering:
Der er belæg for at konstatere stabilitet gennem de seneste 10 år ift. antallet af unge der begynder at eksperimentere med stoffer.
Det antages, at det markante fald i antal unge der har prøvet stoffer på 9. årgang i 2020/2021 skyldes covid-19 restriktioner der har begrænset muligheden for at gå til fester og sociale sammenkomster og dermed begrænset det potentielle sociale pres og de flertalsmisforståelser der er medvirkende til at unge prøver stoffer.
Når der ikke ses markante fald på 7. og 8. årgang kan det, blandt andet, skyldes, at de få unge der begynder at eksperimentere med stoffer på 7. og 8. årgang er unge, som er udsatte socialt og har færre ressourcer. Dette gør, at de hører til det mindretal der ikke altid har overholdt restriktionerne i forbindelse med covid-19, men derimod fortsat med at mødes med andre unge som også er udsatte socialt og ressourcemæssigt. Observationer i det offentlige rum, gjort af politi og SSP- og Ungdomskonsulenter under nedlukning og restriktioner underbygger denne antagelse.

Cigaretter og snus.

Der ses et fald i antallet af unge der har prøvet at ryge cigaretter på 7. og 8. årgang[7].

---

[1] Jf. figur 2 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[2] Jf. figur 3, 4, 32, 34, 60, 64, og 65 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[3] Jf. figur 60 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[4] Jf. figur 18, 45 og 46 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[5] Jf. figur 15, 41 og 71 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[6] Jf. figur 17, 44 og 74 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[7] Jf. figur 13 og 39 i nærværende rusmiddelundersøgelse.

Der ses, over en periode på 10 år, et fald i antallet af unge på 9. årgang der ryger cigaretter[8]

Antallet af unge der har prøvet snus, ligger på nogenlunde sammen niveau, som i 2017[9].

Kommentar/perspektivering:
Restriktionerne i forbindelse med covid-19 har betydet mindre social aktivitet. Dette bevirker, at det sociale pres ift. at prøve cigaretter, som er et "socialt rusmiddel", har været mindre. Samtidig antages det, at regulering af lovgivning ift. køb af tobak og rygning på offentlige institutioner m.v. har betydning for den positive udvikling.
Når antallet af unge der har prøvet snus, ligger på nogenlunde samme niveau som i 2017, kan det skyldes, at snus, modsat cigaretter, ikke er er udpræget "socialt rusmiddel" og derfor måske ikke har været mindre anvendt grundet covid-19 restriktionernes mindskning af sociale aktiviteter. En anden mulig forklaring kan være, at snus, modsat cigaretter, fortsat appellerer til dele af de unge i målgruppen.

Sammenhæng mellem brug af forskellige rusmidler.

På alle årgange ses en sammenhæng mellem større indtag af energidrik og det at have prøvet at drikke og at have et større forbrug af alkohol – dette var også tendensen i 2017[10]

Sandsynligheden for, at en ung på 7. og 8. årgang har prøvet at tage stoffer øges, hvis eleven har haft sin alkoholdebut[11].

For, så godt som, alle unge på 7. og 8. årgang gør sig gældende, at har man ikke prøvet at ryge cigaretter har man ej heller prøvet stoffer – samme sammenhæng var at finde i 2017[12].

[8] Jf. figur 68 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[9] Jf. figur 11, 37 og 70 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[10] Jf. figur 22, 23, 49, 50 og 78 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[11] Jf. figur 29 og 56 i nærværende rusmiddelundersøgelse.
[12] Jf. figur 31 og 58 i nærværende rusmiddelundersøgelse.

Kapitel 3: De unge på 7. årgang

403 elever i 7. klasser, har besvaret rusmiddelundersøgelsen 2020/2021. Dette svarer til cirka 80 pct. af samtlige elever på 7. årgang i Hjørring Kommunes folkeskoler.[13]

Knap 80% af eleverne er 13 år gamle. Herudover er en mindre andel 14 år og enkelte kun 12 år. Kønsfordelingen i 7.klasses elever som har besvaret undersøgelse er 60/40 i drengenes favør.

Sammenfatning af hovedtendenser:

- 38% har haft debut med alkohol i 7. klasse.
- En del flere piger end drenge har drukket sig fulde indenfor den seneste måned.
- Cirka halvdelen af forældrene til dem der har prøvet at drikke, tillader at de unge drikker alkohol i hjemmet.
- Det er meget atypisk, at forældre giver de unge i 7. klasse alkohol med hjemmefra, når de skal til fest.
- 6% af prøvet at tage snus og 9% har prøvet at ryge en cigaret.
- 3 % har prøvet stoffer på 7. årgang.

3.1 Alkohol og energidrikke

Figur 1. Hvor ofte drikker du energidrikke? (f.eks. Cult, Red Bull, Monster ol.)

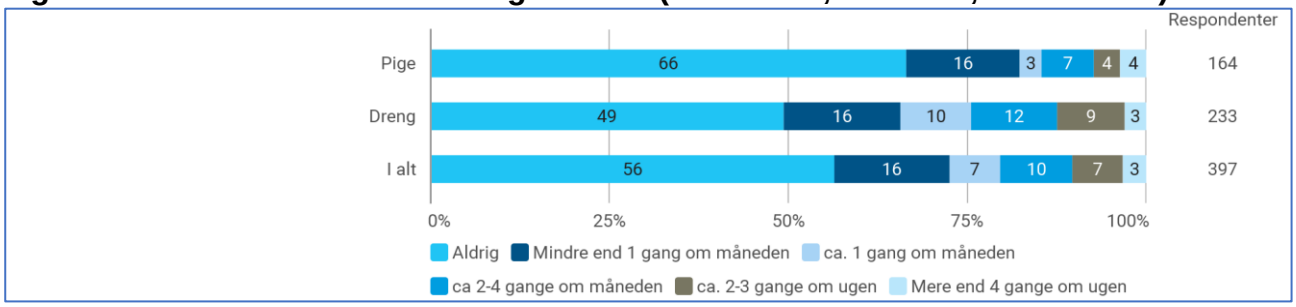

Figur 1: Over halvdelen af de unge på 7. årgang drikker *aldrig* energidrikke. Det kan ses, at det i højere grad er piger (66 %) end drenge (49 %), som aldrig drikker energidrik. Det er kun 3-4 % af drengene og pigerne på 7. årgang, der drikker energidrik mere end 4 gange om ugen.

[13] Tal trukket fra Skoleforvaltningens oversigt over elever i skoleåret 2020/2021.

Figur 2. Har du prøvet at drikke 'en hel genstand'?

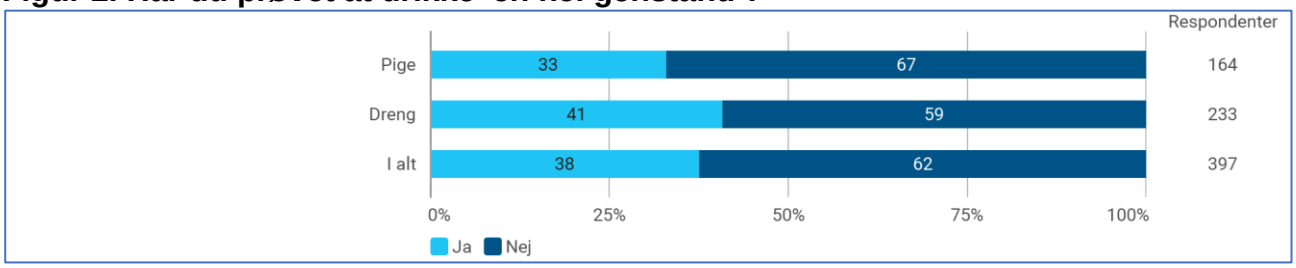

Note: En hel genstand er = 1 øl, 1 glas vin, 1 glas spiritus eller en alkoholsodavand)

Figur 2: 38% af alle unge på 7. årgang har prøvet at drikke alkohol. Her ses det, at en lidt større andel af drenge end piger, har prøvet at drikke en hel genstand. Differencen svarer til 8 %.
Udvikling: I 2017 viste samme undersøgelse, at 51 % havde drukket en hel genstand. Her ser vi et markant fald til de 38 % i 2020/2021 for 7. årgang.

Figur 3. Har du drukket "en hel genstand" indenfor de sidste 30 dage?

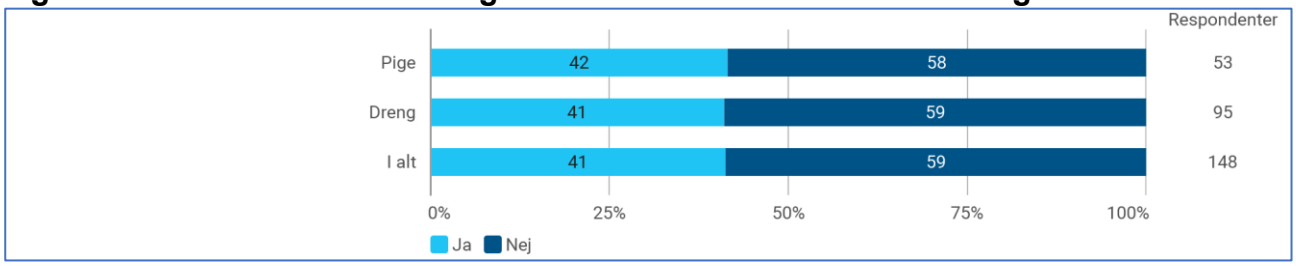

Figur 3: 41% af dem der har prøvet at drikke alkohol (svarende til 148 unge), har drukket alkohol indenfor den seneste måned (30 dage). Fordelingen mellem kønnene er stort set ens. Bemærk, at stikprøven for drenge er næsten dobbelt og stor som for pigerne, hvilket kan skævvride resultatet særligt for pigerne, samt når der sammenlignes.
Udvikling: I 2017 viste rusmiddelsundersøgelsen, at 50 % havde drukket en genstand inden for de sidste 30 dage (aktuelt forbrug). Her ses dermed et markant fald i aktuelt forbrug til de nu 41 % i 2020/2021.

Figur 4. Har du drukket 5 eller flere genstande på én dag (indenfor de sidste 30 dage)?

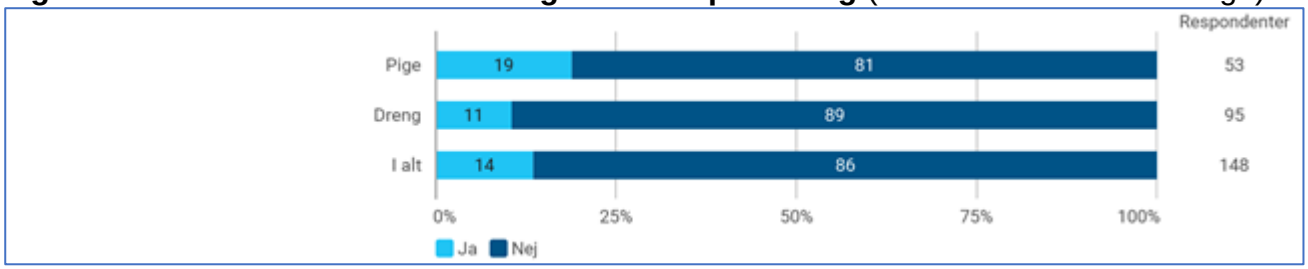

Figur 4: Af de unge i 7. klasse, der har prøvet at drikke alkohol, har 14% *drukket sig fulde* indenfor den seneste måned (5 eller flere genstande på én dag). Hver 5. pige (20%), af dem der drikker alkohol, har været fulde indenfor den seneste måned. Lidt færre drenge (11%), har drukket sig fulde indenfor den seneste måned. Tolkningen skal tages med forbehold for, at stikprøven for drengene er næsten dobbelt så stor som for piger. Dette kan derfor bære en del af forklaringen, hvis ikke pigerne er repræsentative for de gængse piger på 7. årgang.
Udvikling: I 2017 så vi, at 16 % havde drukket 5 eller flere genstande på en dag, inden for de sidste 30 dage (aktuelt forbrug). Faldet er ikke stort, men da der overordnet er færre unge på 7.

årgang, der drikker alkohol, i 2020/2021 er det dermed et stort fald i antal af unge, når man kigger på frekvens. I frekvens er der sket cirka en halvering fra 2017 til 2020/2021.

3.1.1 Forældres holdning til alkohol

Figur 5. Synes dine forældre, at det er okay, at du drikker alkohol derhjemme?
(mindst en hel genstand)

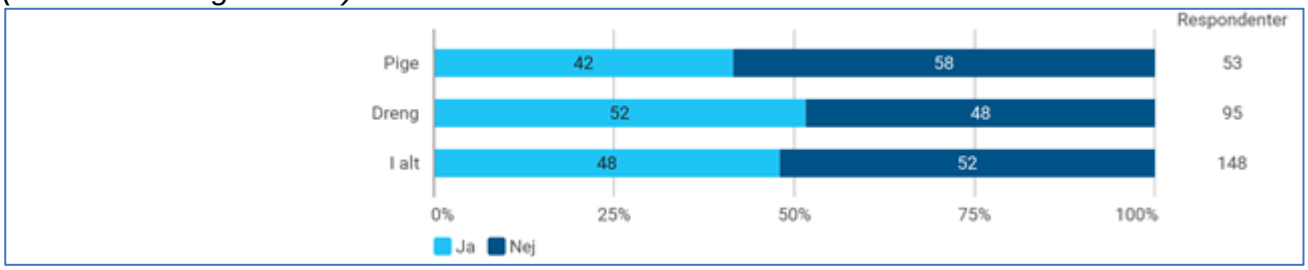

Figur 5: Ud af de 38 % (svarende til 148 unge), som har prøvet at drikke alkohol (jf. figur: 2), angiver næsten halvdelen, at deres forældre synes, at det er okay, at de drikker alkohol derhjemme (48 %). Flere drenge end piger angiver, at de har forældres accept til at drikke alkohol i hjemmet.
Udvikling: I 2017 angav 44 %, at de havde forældres accept til at drikke alkohol derhjemme. Der er herved sket en lille stigning i de unges vurdering af, om de må drikke alkohol i hjemmet. Dette er dog ud af en mindre andel af unge, der har prøvet at drikke alkohol (jf. figur 2).

Figur 6. Har dine forældre givet dig alkohol med hjemmefra, når du skulle til fest?

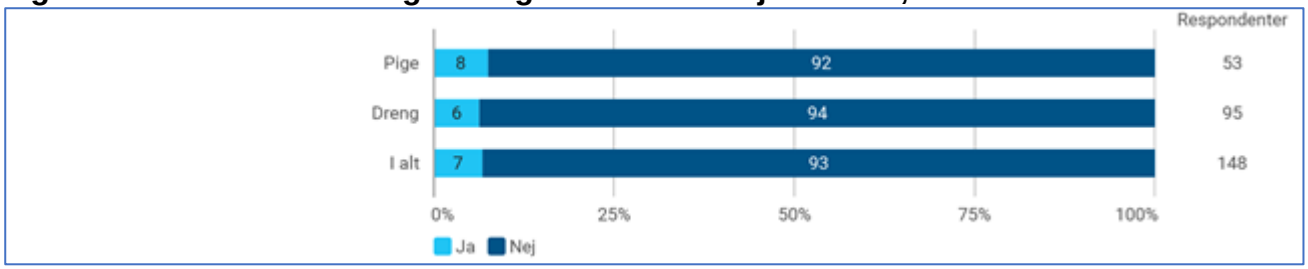

Figur 6: Ud af de 38 % (148 unge), som har prøvet af drikke alkohol (jf. figur 2), så angiver kun 7 % (10 unge), at de har fået alkohol med hjemmefra, når de skulle til fest. Her ses der ingen signifikant forskel mellem kønnene.
Udvikling: I 2017 angav 14 %, at have fået alkohol med hjemmefra, når de skulle til fest. Procentmæssigt er der hermed sket en halvering. Dette skyldes med stor sandsynlighed faldet i antallet af fester grundet Corona. Igen er det også ud af en mindre andel af unge, der har prøvet at drikke alkohol i 2020/2021 vs. i 2017 (jf. figur 2).

3.2 Snus, rygning og euforiserende stoffer

Snus

Figur 11. Har du prøvet at bruge snus?

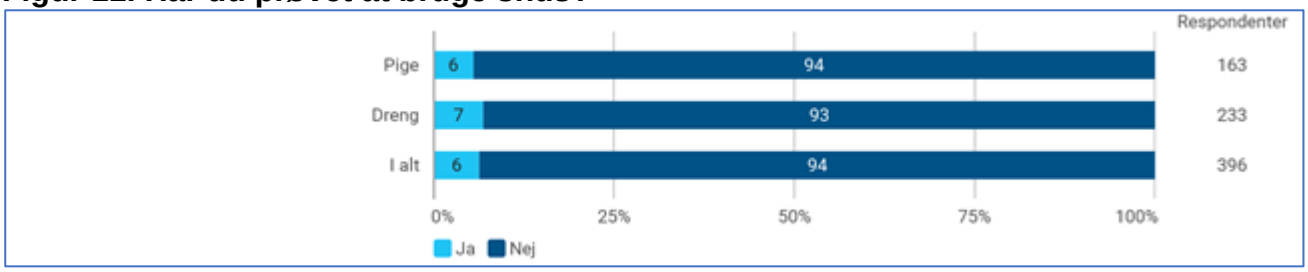

Figur 12. Hvor tit bruger du snus?

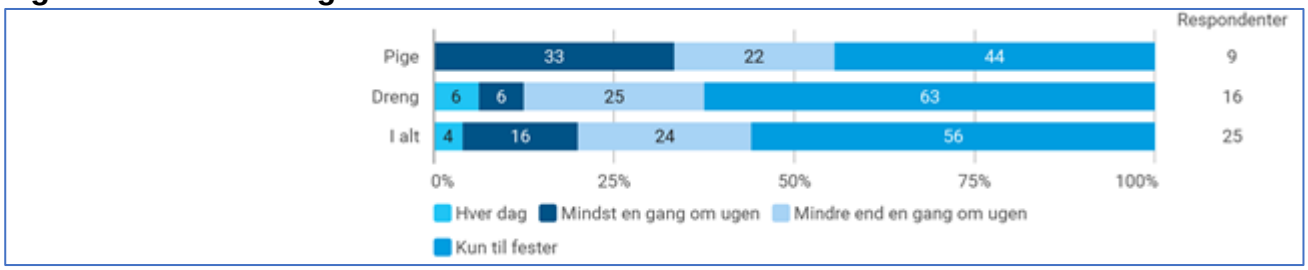

Figur 11: 6% (25 unge) af de unge på 7. årgang har prøvet at bruge snus. Her er der kun 1 % til forskel mellem drengene og pigerne i drengenes favør.
Udvikling: Dette er stort set uændret fra 2017.

Figur 12: Ses der på de 6% af unge (25 unge), der har prøvet snus før, så tager 80 % af dem primært snus til fester eller mindre end én gang om ugen. En større procentdel af pigerne tager snus mindst en gang om ugen. Forbruget af snus krydset på køn hvile dog på et usikkert datagrundlag, da stikprøven her kun er på 25 unge og den skæve kønsfordeling derfor i højere grad kan skævvride resultaterne. Billedet af pigernes forbruger er derfor kun baseret på 9 piger, hvorfor det er svært at sikre repræsentative. Figur 12, der illustrerer de unge forbrug af snus, skal derfor tolkes med forsigtighed særligt i henhold til kryds på køn. Det er kun 1 person angiver at have et dagligt forbrug af snus.

Rygning

Figur 13. Har du prøvet at ryge en cigaret?

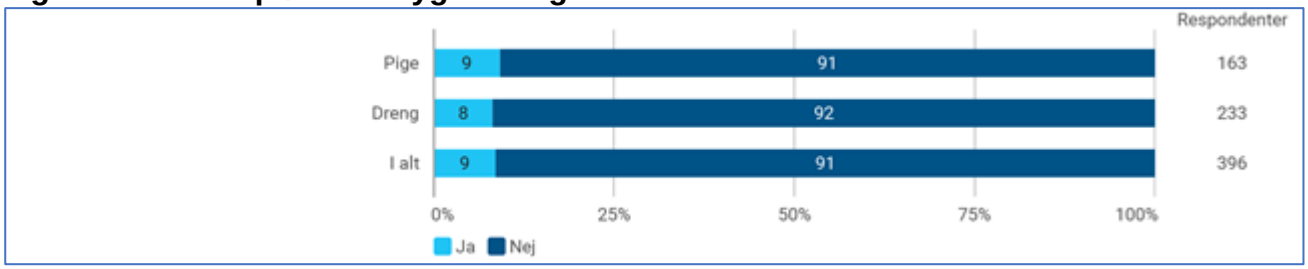

Figur 14. Hvor tit ryger du?

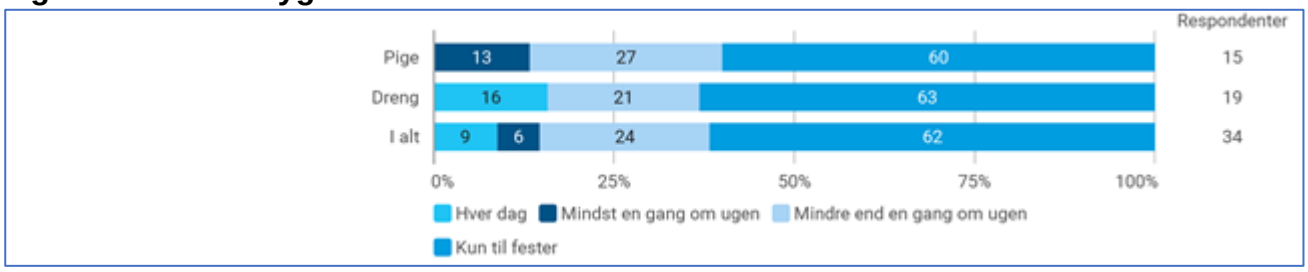

Figur 13: 9% af de unge på 7. årgang har prøvet at ryge en cigaret. Det svarer til i alt 34 unge. Her er der stort set ingen kønsfordel.
Udvikling: 15 % angav i 2017, at de havde prøvet at ryge cigaretter. Det er altså et markant fald til 9% i 2020/2021. Det sociale pres i de unges fritidsliv har været minimalt under nedlukninger af samfundet, hvilket sandsynligvis kan forklare en del af faldet. Der er også meget vanskeligere tilgængelighed til cigaretter i samfundet i dag, pga. ny regulering.

Figur 14: Ses der på de 34 unge (9 %) på 7. årgang, der har prøvet at ryge, så angiver over halvdelen (62 %), at de kun ryger til fester. Det er mere udbredt blandt drengene, der ryger at gøre det hver dag. Dog er det kun 3 drenge (16 %), som ryger dagligt. Ingen af pigerne angiver, at de ryger dagligt. Flere piger end drenge angiver herimod, at de ryger mindst en gang om ugen. Dette svarer dog kun til cirka 2 piger. En forklaring kan muligvis finde i drengene og pigernes måde subjektive at vurdere deres forbrug på, hvor drengene muligvis har en tendens til at overdrive det, og/eller pigerne underdriver forbruget.
Udvikling: I 2017 angav 8%, at de var daglige rygere. Dette er uændret i procenttal, men et mindre antal i frekvens end i 2017, da det er ud af en færre andel unge i 2020/2021 vs. 2017.

Stoffer

Figur 15. Har du nogensinde taget stoffer?

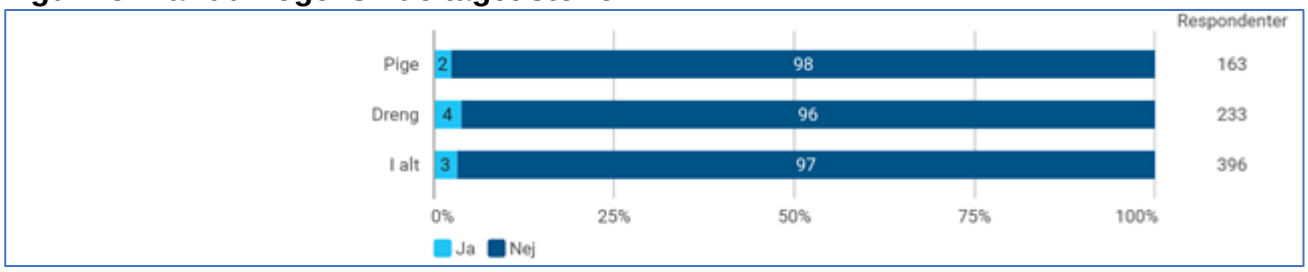

Figur 15: 3% af alle eleverne i 7. klasse har prøvet at tage stoffer. Dette svarer til 13 elever – 9 drenge og 4 piger. Der er hermed lille overvægt af drenge, som angiver, at de har prøvet at tage stoffer. **Udvikling:** 3 % angav i 2017, at have prøvet at tage stoffer. Dette tal er uændret i perioden fra 2011 til 2020/2021.

Figur 16. Har du prøvet hash?

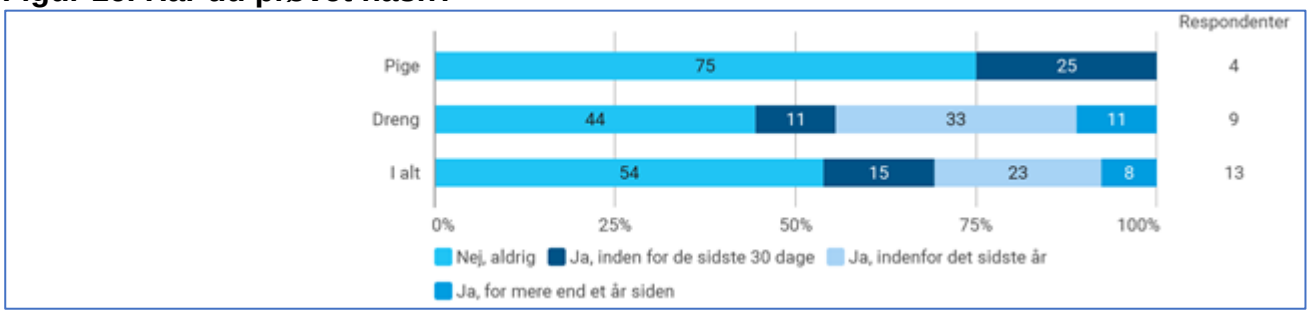

Bemærk til figur 16, at stikprøven kun udgøres af 13 elever i 7. klasse, hvorfor det er usikre data.

Figur 16: 15% (svarende til 1-2 elever) af dem som har prøvet stoffer, har et aktuelt hashforbrug – altså de har røget indenfor den seneste måned. Det er ikke givtigt at dykke ned i kønsfordelingen, da stikprøven er så lille, særligt fordelt på køn (4 piger, 9 drenge).
Udvikling: I 2017 havde 40% røget hash inden for de sidste 30 dage. I 2020/2021 var det kun 15%, hvilket er et stort fald, men dog blandt meget få unge (13 unge). I 2017 var det kun 13% af de få unge, der havde prøvet stoffer, som ikke havde røget hash. I 2020/2021 er det hele 54% (svarende til cirka 7 unge).

Figur 17. Har du prøvet andre former for stoffer end hash?

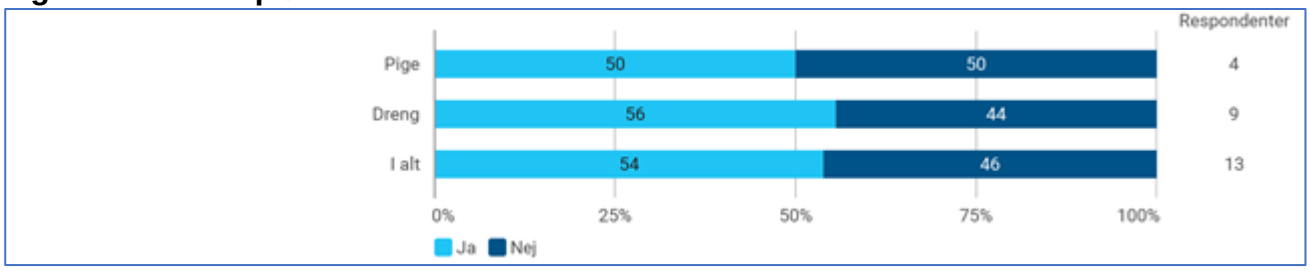

Figur 17: Af de 13 unge som har prøvet hash (46 % af de unge, der har prøvet stoffer jf. figur 16) angiver lidt over halvdelen, at de også har prøvet andre former for stoffer end hash. Her ses der en lille overvægt af drenge, der har prøvet andre stoffer end hash. Kønsfordelingen skal igen tolke ud fra, at stikprøven er lille – særligt for pigerne (4 piger). Det er dermed svært at konkludere noget på baggrund af kønnene.
Udvikling: 33 % angav i undersøgelsen i 2017, at have prøvet andre former for stoffer end hash. Det er en markant stigning til 54 % i 2020/2021, men inden for en lille gruppe af 13 unge. Det kan derfor ikke tolkes som en tendens, men der ses dog en stigning.

3.3 Forældres holdning til alkohol og de unges alkoholforbrug

Figur 18. Har du drukket ”en hel genstand” indenfor den seneste måned, fordelt på, om forældre synes det er okay, at man drikker derhjemme.

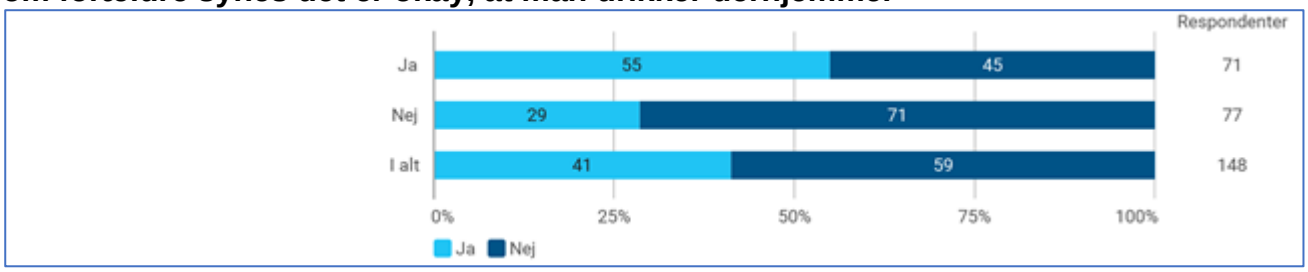

Figur 18: 148 elever har prøvet at drikke en hel genstand (jf. figur 2), hvor af 41 % af de unge har drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Af dem som angiver, at de gerne må drikke alkohol derhjemme (ja-søjlen) har 55 % drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Af de unge der angiver, at de ikke må drikke alkohol derhjemme (nej-søjlen) har 29 % drukket en hel genstand indenfor den senest måned.
Udvikling: Samme tendens som i 2020/2021 kunne ses i 2017, hvor forældrenes holdninger og rammer betyder meget for de unges alkoholindtag.

Figur 19. Har du drukket ”en hel genstand” indenfor den seneste måned, fordelt på, om forældre har givet alkohol med hjemmefra når du skulle til fest.

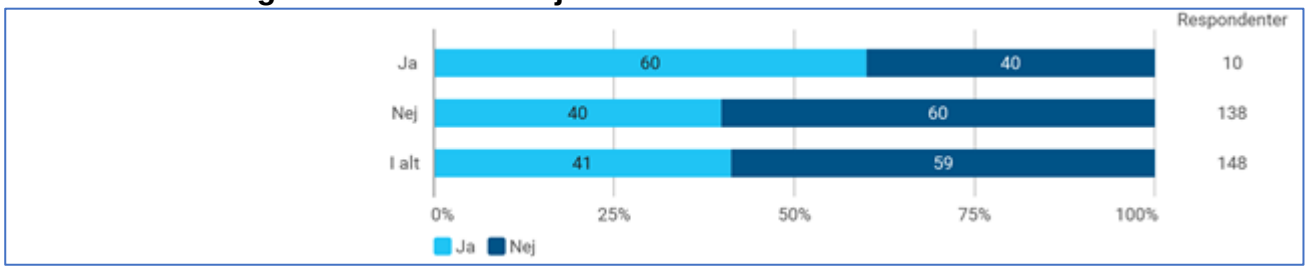

Figur 19: Kun 10 elever (7 %) angiver, at de har fået alkohol med hjemme fra af deres forældre, når de skulle til fest (Ja-søjlen). Af dem angiver 60 %, at de har drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Af de elever, som ikke får alkohol med hjemmefra af deres forældre, når de skal til fest (nej-søjlen) har 40 % alligevel drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Der ses hermed en tendens til, at flere unge på 7. årgang har drukket en hel genstand indenfor den seneste måneder, hvis de får alkohol med til fest af deres forældre. Det er dog på et usikkert grundlag. I 2020/2021 har der været markant færre fester at tage til som unge, hvorfor næsten ingen angiver at have fået alkohol med hjemmefra til fest. Dette forklarer især et fald sammenlignet med tallene fra 2017.

Figur 20. Har drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned, fordelt på, om forældre synes det er okay, at man drikker derhjemme.

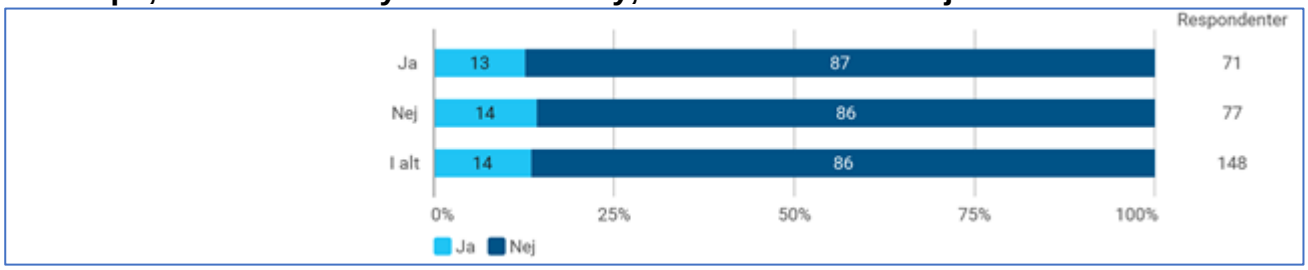

Figur 20: Ud af det 148 unge, der har haft deres alkoholdebut (jf. figur 2) angiver i alt 14 %, at de har drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned. Dette svarer til cirka 20 unge. Kigger vi på gruppen af elever, som har været fulde/har et stort forbrug (drukket 5 eller flere genstande på én dag) indenfor den sidste måned, så er det cirka halv/halv, hvorvidt de har måtte drikke derhjemme eller ej. 77 af eleverne angiver, at de ikke må drikke alkohol derhjemme (nej-søjlen). Her har 14 % alligevel drukket 5 eller flere genstande på én dag inden for den seneste måned.
Udvikling: I 2017 havde markant flere unge drukket alkohol, af de unge der måtte drikke hjemme, end dem der ikke måtte drikke hjemme.

Figur 21. Har drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned, fordelt på, om forældre har givet dig alkohol med hjemmefra når du skulle til fest.

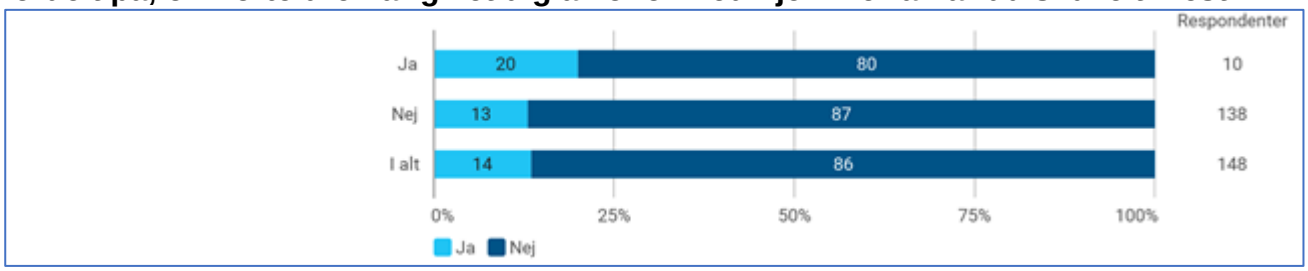

Figur 21: Kun ganske få elever (10 elever) har fået alkohol med hjemmefra (ja-søjlen). Af dem har 20 % drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned. Denne tolkning er dog forbundet med stor usikkerhed, da det kun omfatter ganske få unge. Man skal derfor være forsigtig med at tolke, at elever der har fået alkohol med hjemme fra, generelt har et større alkoholforbrug.
Udvikling: Denne tendens i 2020/2021 var langt større i 2017, hvor 35 % svarede ja til begge spørgsmål, mod 20% i 2020/2021.

3.4 Risikoadfærd

Betydning af energidrik forbrug?

Figur 22. Har prøvet at drikke en hel genstand, fordelt på forbrug af energidrikke.

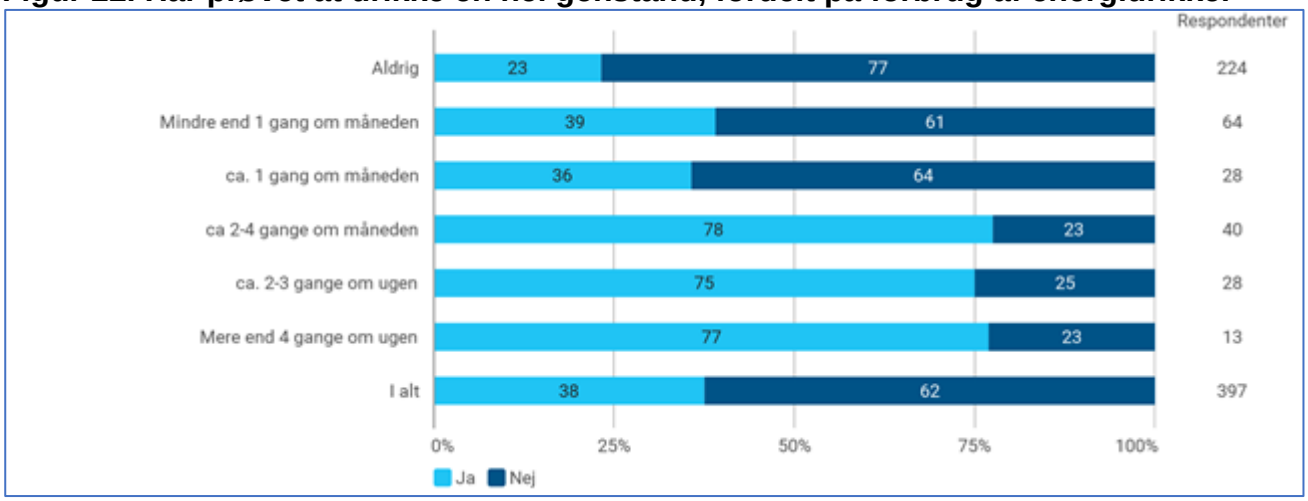

Figur 22: Omkring 75 % af de elever, som har et forbrug af energidrikke fra et 2-4 gange om måneden til mere end 4 gange om ugen, har prøvet at drikke en hel genstand. Der ses en halvering i antallet af elever, der har prøvet at drikke en hel genstand, når de angiver, at de enten aldrig drikker energidrik eller kun drikker energidrik 1 gang eller mindre om måneden.

På baggrund af ovenstående figur kan det tolkes, at elever med et større forbrug af energidrik på flere gange om måneden og ugen i højere grad har prøvet af drikke en hel genstand. Dette skal tages med forbehold for, at stikprøve mindre for disse svarkategorier end de resterende. Størstedelen af eleverne svare nemlig, at de aldrig drikker energidrik (224 unge).

Figur 23. Har drukket 5 eller flere genstande indenfor den seneste måned, fordelt på forbrug af energidrikke.

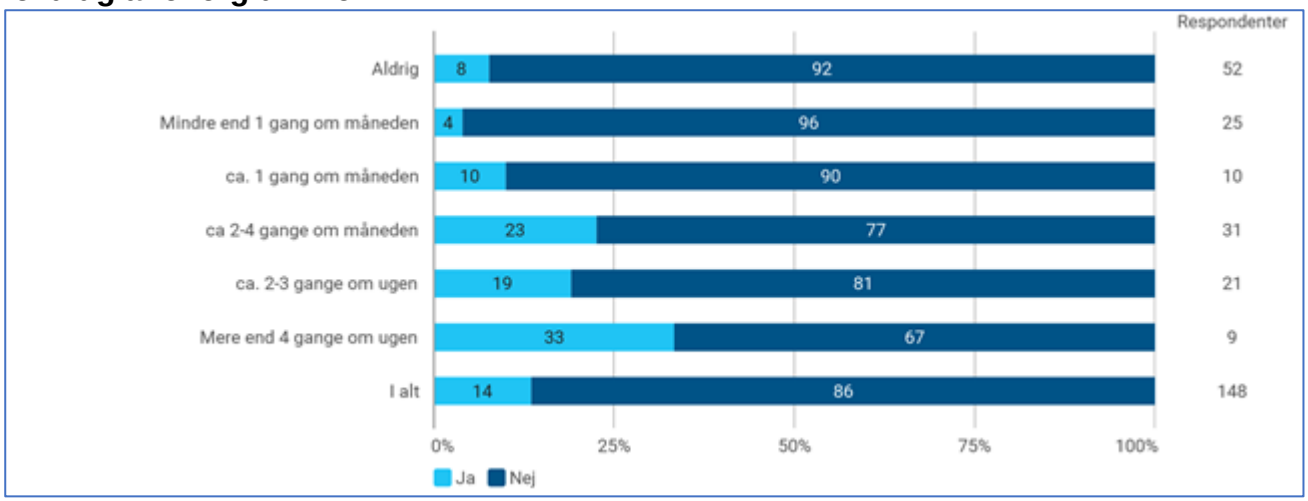

Figur 23: De elever, der har det største forbrug af energidrikke på enten flere gange om måneden eller om ugen, angivere i højere grad at de har drukket 5 eller flere genstanden den seneste måned. Kun ganske få procent af de elever, der aldrig eller mindre end 1 gang om måneder drikker energidrik, har drukket 5 eller flere genstande den seneste måned. Der ses dermed en tendens til, at forbruget af energidrik korrelerer med forbruget af alkohol. Dette bør dog kun tolkes som en tendens og ikke kausalitet.

Figur 24. Har prøvet at ryge en cigaret, fordelt på forbrug af energidrikke.

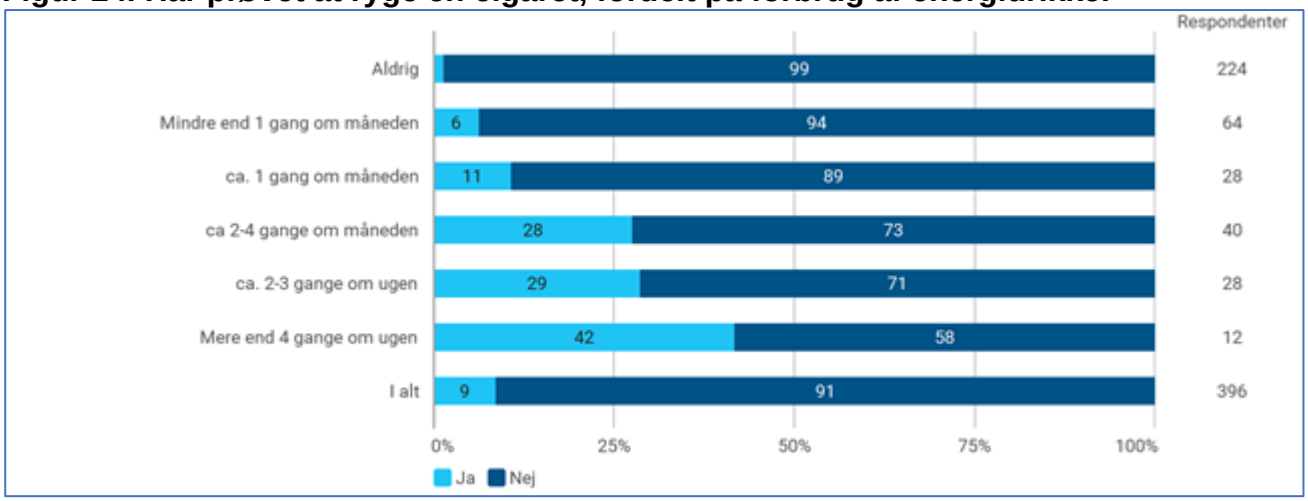

Figur 24: Ligesom i figur 23, så tegner der sig også her et forsigtigt billede af, at andelen som har prøvet at ryge, er større blandt dem, som har det største forbrug af energidrik. Det er dog væsentligt at bemærke, at langt største delen af eleverne (224 elever) angiver, at de aldrig drikke energidrik. Yderligere er det kun 9 % (36 unge) af eleverne i 7. klasse, der angiver, at de har prøvet at ryge en cigaret. Tallene er derfor med forbehold, da andelen af elever der har prøvet at ryge, er lille.

Figur 25. Har prøvet at tage snus, fordelt på forbrug af energidrikke.

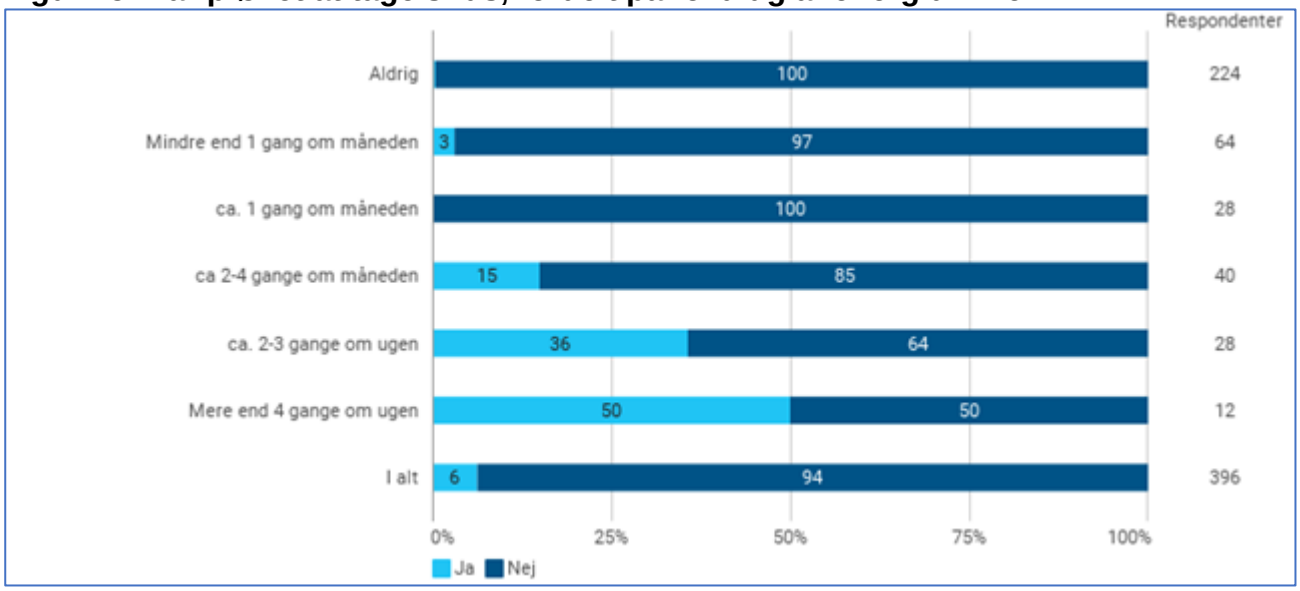

Figur 25: 6% af eleverne har prøvet snus, dette svarer til 24 elever. De elever, som har prøvet snus, udgør halvdelen af dem, der har det største energidrikforbrug (mere end 4 gange om ugen). Ingen af dem, der aldrig drikker energidrik, har prøvet snus. Det kan derfor tolkes herudfra, at forbrug af energidrik korrelere med at brugen af snus. Dette bør kun tolkes som en tendens.

Figur 26. Har prøvet at tage stoffer, fordelt på forbrug af energidrikke.

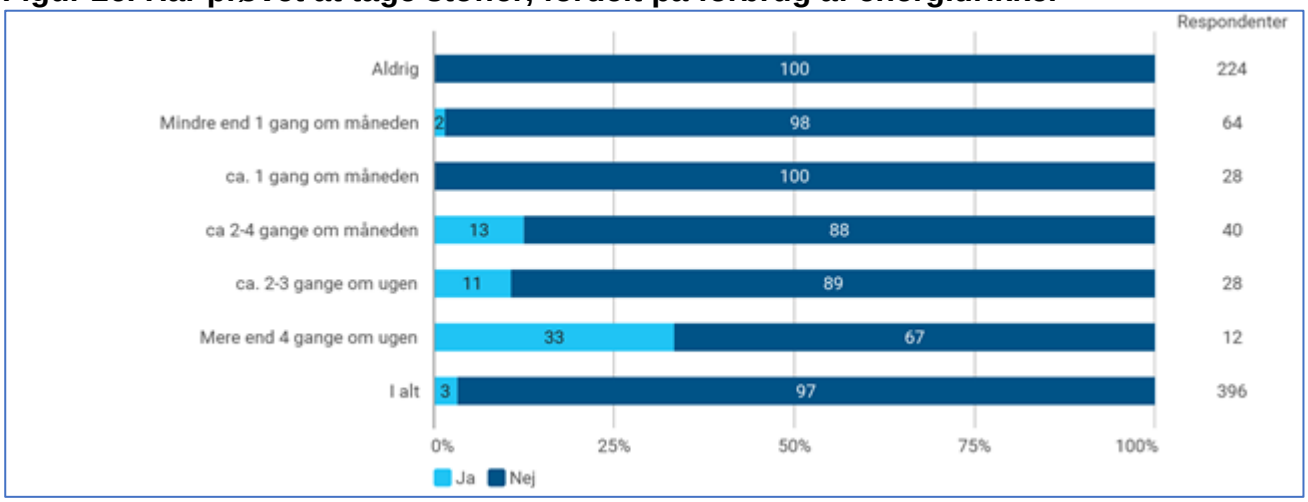

Figur 26: Kun 3 % af eleverne i 7. klasse har prøvet at tage stoffer. Dette svarer til 12 elever. De elever, der har prøvet stoffer, har generelt et større forbrug af energidrik. Kategorien 'mere end 4 gange om ugen' skal tolkes med forbehold for, at kun 12 elever findes i denne gruppe. De 33 % der har prøvet stoffer, svarer derfor kun til 4 elever, men skævvrider fordelingen grundet størrelsen på stikprøven. Figur 26 er derfor forbundet med visse usikkerheder, når der kigges ned i svarkategorierne – særligt på dem størst forbrug.

Betydning af alkoholforbrug?

Figur 27. Har du prøvet at ryge en cigaret, fordelt på alkohol debut (drukket én genstand)

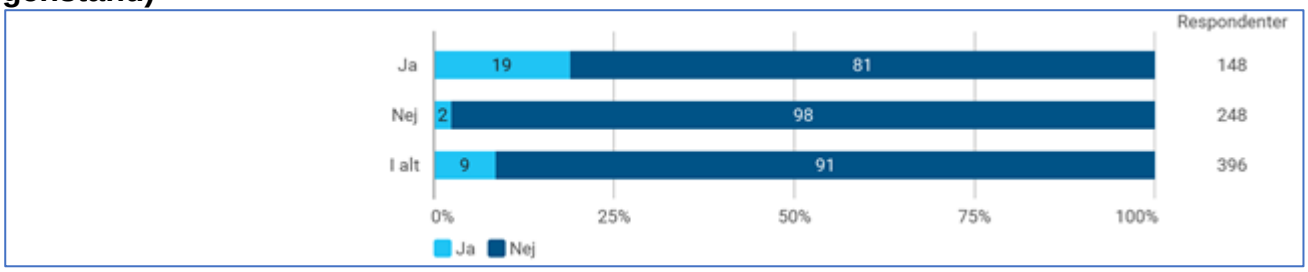

Figur 27: 9% af de elever i 7. klasse har prøvet at ryge en cigaret. Det svarer til 36 elever. 19 % af de elever, der prøvet at ryge en cigaret, har også prøvet at drikke én genstand. Kun 2 % af eleverne, der har prøvet at ryge, har ikke haft deres alkoholdebut. Det kan derfor tolkes, at alkoholdebut øger sandsynligheden for, at en elev i 7. klasse har prøvet at ryge en cigaret.

Figur 28. Har du prøvet at bruge snus, fordelt på alkohol debut.

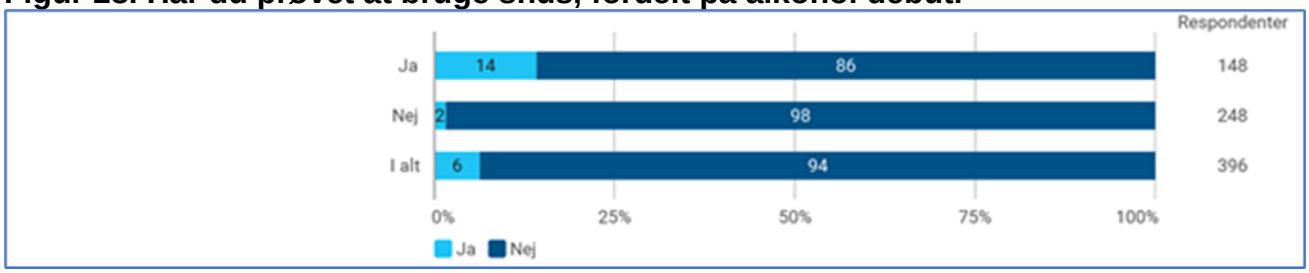

Figur 28: 148 elever på 7. årgang har haft deres alkoholdebut (ja-søjlen). Af dem angiver 14 %, at de har prøvet snus. Kun 2 % af dem der ikke har haft deres alkoholdebut (248 elever) angiver, at de har prøvet snus før. Det kan herudfra tolkes, at alkoholdebuten øger risiko for, at en elev på 7. årgang har prøvet at bruge snus.

Figur 29. Har du prøvet at tage stoffer, fordelt på alkohol debut.

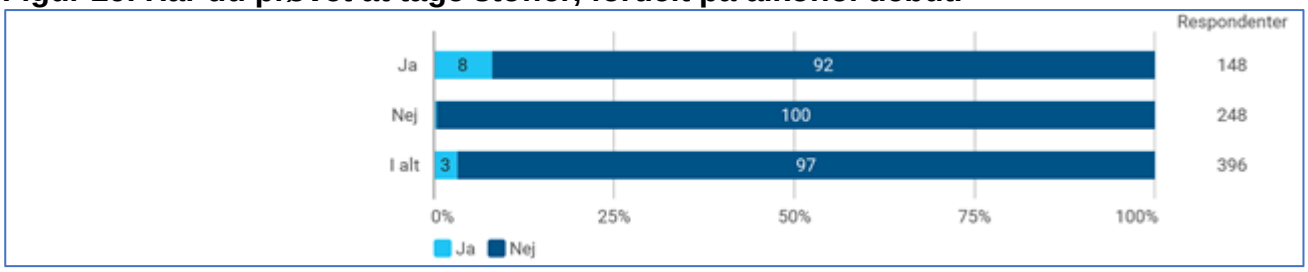

Figur 29: Ud af det 148 elever, der har haft deres alkoholdebut, angiver 8 % at de har prøvet at tage stoffer. Ingen af de elever, der ikke har haft deres alkoholdebut, angiver at have prøvet at tage stoffer. Det kan herudfra tolkes, at sandsynligheden for, at en elever på 7. årgang har prøvet at tage stoffer øges, hvis eleven har haft sin alkoholdebut.

Betydning af rygning?

Figur 30a. Har du prøvet at bruge snus, fordelt på hvorvidt man har prøvet at ryge.

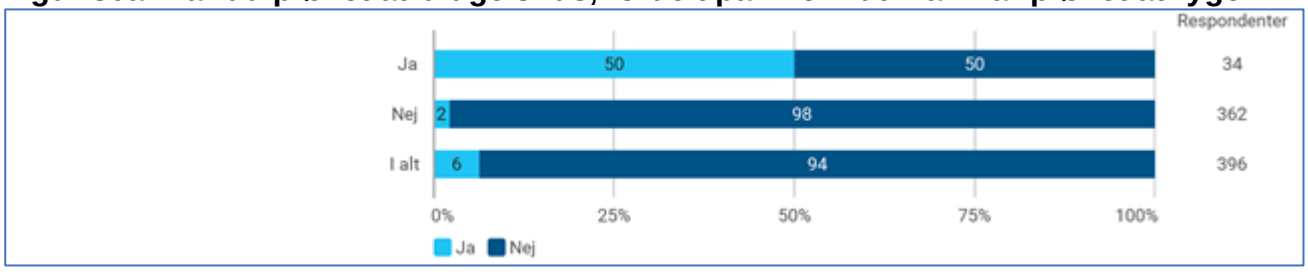

Figur 30a: 6 % angiver, at de har prøvet at bruge snus. Det svarer til cirka 24 ud af 396 elever på 7. årgang. 50% af dem der har prøvet at ryge en cigaret, har også prøvet at bruge snus. Kun 2 % af dem, der ikke har prøvet at ryge, har prøvet at bruge snus.

Figur 30b. Har du prøvet at ryge, fordelt på hvorvidt man har prøvet at bruge snus.

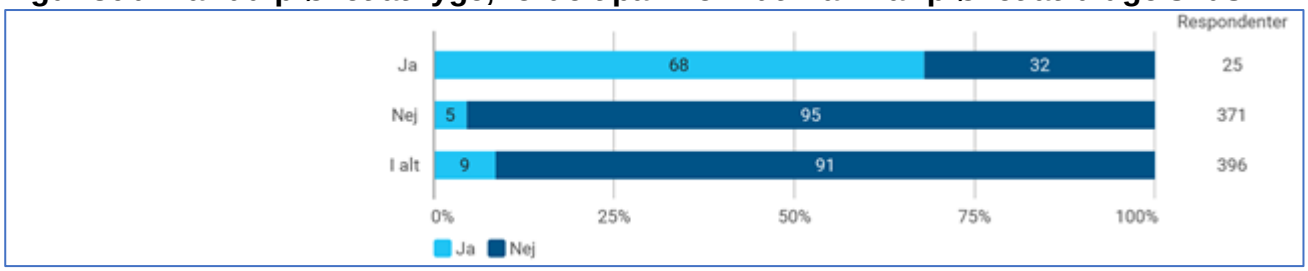

Figur 30b: 9% har prøvet at ryge. Dette svarer til cirka 36 ud af 396 elever på 7. årgang.
68% af dem der ryger, har også taget snus. Kun 5% af dem der *ikke* har prøvet at ryge, har prøvet snus. *På figur 29 og 29b ses der en korrelation mellem rygning og snus.*

Figur 31 Har du prøvet at tage stoffer, fordelt på hvorvidt man har prøvet at ryge.

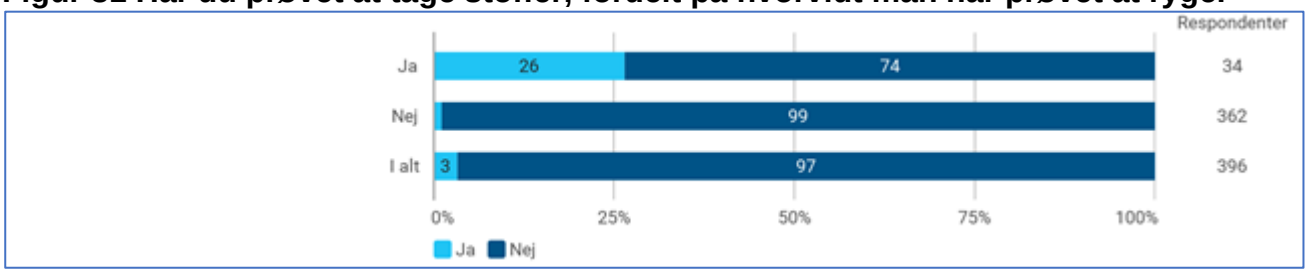

Figur 31: 3% af eleverne på 7. årgang har prøvet stoffer. Dette svarer til 12 elever.
26% af dem der har prøvet at ryge, har prøvet taget stoffer. Kun 1% af dem der ikke har prøvet at ryge, har prøvet at tage stoffer. Der ses hermed en korrelation mellem rygning og stoffer.
Udvikling: Også i 2017 var der en klar sammenhæng mellem rygning og stoffer.

Kapitel 4: De unge på 8. årgang

80 pct. af alle elever på 8. årgang i Hjørring Kommunens folkeskoler, har besvaret rusmiddelundersøgelsen 2020/2021: 452 ud af i alt 558, har gennemført spørgeskemaet.

Af de elever som har besvaret undersøgelsen, er langt de fleste (83%) 14 år gamle og 16% er 15 år gamle. Enkelte er hhv. 13 og 16 år gamle. 46% er piger og 54% er drenge.

Sammenfatning af hovedtendenser:

- Over halvdelen, 66% har prøvet at drikke alkohol i 8. klasse.
- Hver 5. af dem som har prøvet at drikke alkohol, har drukket sig fulde (drukket 5 eller flere genstande på én dag)
- Det er udbredt, at forældre til dem der har prøvet at drikke, tillader at de må drikke derhjemme: 72% tillader alkohol hjemme.
- 13% har prøvet snus og 19% har prøvet at ryge.
- 5 % af de unge på 8. årgang har prøvet stoffer.

4.1 Alkohol og energidrik

Figur 32. Hvor ofte drikker du energidrikke? (Cult, Red Bull, Monster o.l.)

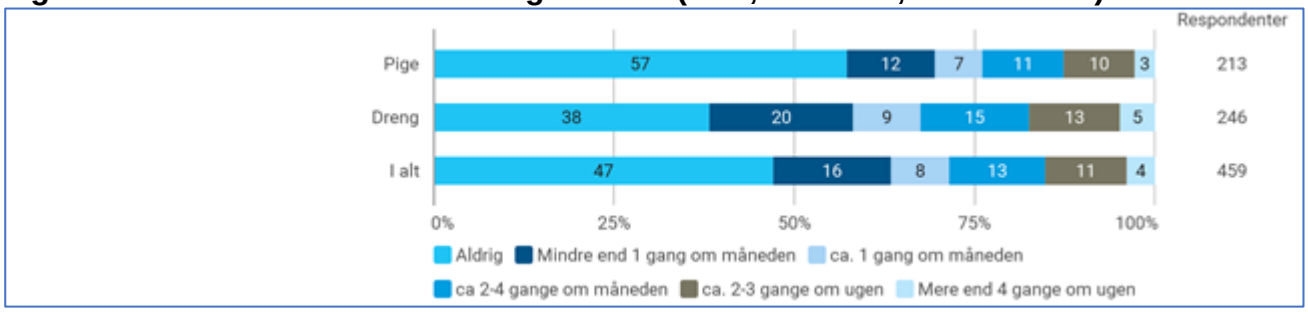

Figur 32: Lige under halvdelen af de unge på 8. årgang drikker aldrig energidrikke. Det kan ses, at det i højere grad er piger (57 %) end drenge (47 %), som aldrig drikker energidrik. Det er kun 4-5 % af drengene og pigerne på 8. årgang, der drikker energidrik mere end 4 gange om ugen.
Udvikling: Stort set samme forbrugsmønster i 2020/2021 som i 2017. I 2017 havde 52 % aldrig drukket energidrikke, 1 % mere end 4 gange om ugen.

Figur 33. Har du prøvet at drikke ”en hel genstand”

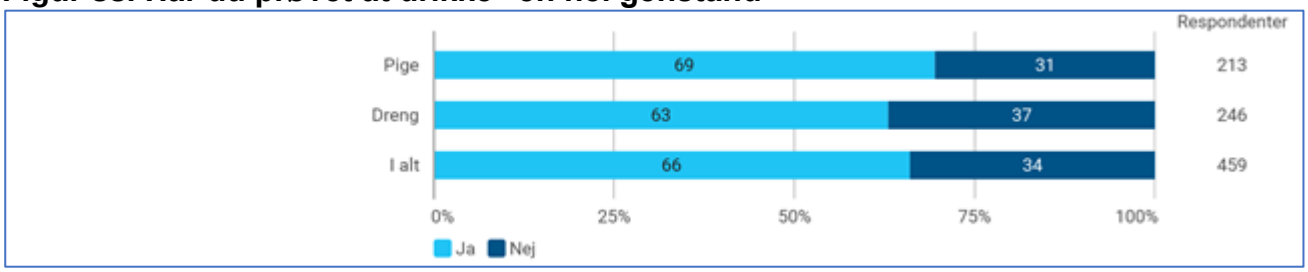

Note: En ”hel genstand” er f.eks. 1 øl, 1 glas vin, 1 glas spiritus eller en alkoholsodavand.

Figur 33: 66% af alle unge på 8. årgang har prøvet at drikke alkohol. Der er dermed sket en markant stigning sammenlignet med de unge på 7. årgang, hvor samme gjorde sig gældende for 38 % af alle de unge. Det ses, at en lidt større andel af piger end drenge på 8. årgang, har prøvet at drikke en hel genstand. Differencen svarer til 6 % mellem kønnene.
Udvikling: I 2017 havde 73 % drukket en genstand alkohol – dermed et lille fald i 2020/2021.

Figur 34. Har du drukket ”en hel genstand” indenfor de sidste 30 dage?

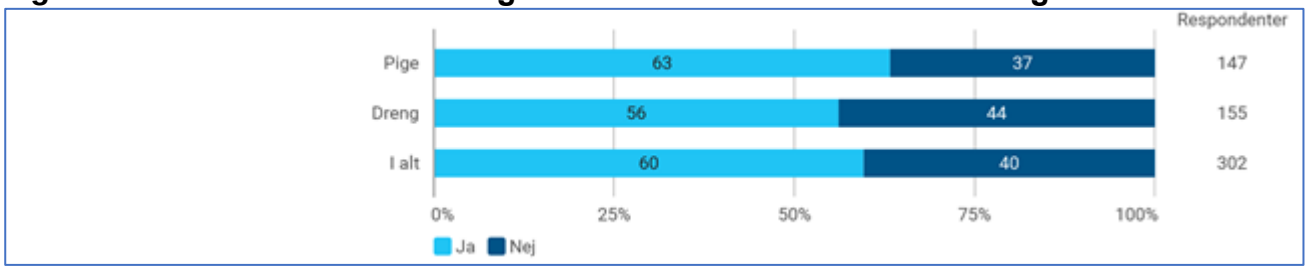

Figur 34: 60% af dem der har prøvet at drikke alkohol på 8. årgang (i alt 302 unge), har drukket alkohol indenfor den seneste måned. Det ses, at lidt flere piger end drenge har drukket en hel genstand indenfor de sidste 30 dage. Bemærk, at kønsfordelingen her er stort set ens, hvorfor forskellen mellem drengene og pigerne forbrug ikke bør påvirkes i særlig høj grad af stikprøvens sammensætning.
Udvikling: I 2017 havde 63 % drukket en genstand inden for de sidste 30 dage (aktuelt). Stort set uændret forbrug sammenlignet med 2020/2021.

Figur 35. Har du drukket 5 eller flere ”genstande” indenfor de sidste 30 dage?

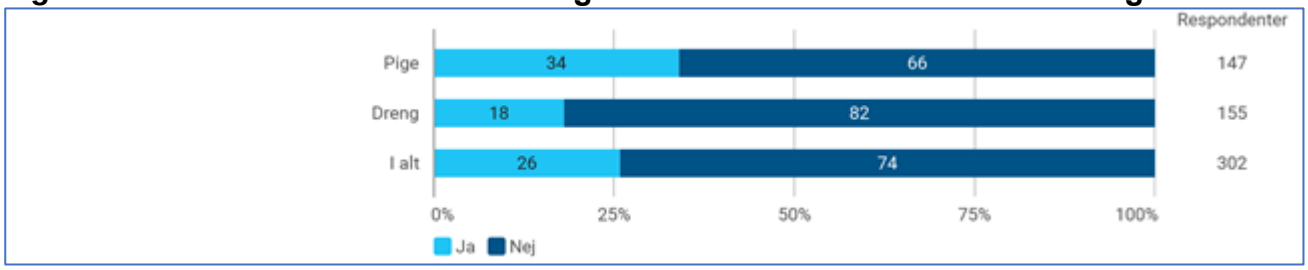

Figur 35: Af de unge i 8. klasse, der har prøvet at drikke alkohol (302 unge i alt), har 26 % drukket sig fulde indenfor den seneste måned (5 eller flere genstande på én dag). En tredjedel af pigerne (34 %), af dem der drikker alkohol, har været fulde indenfor den seneste måned. Færre drenge (18 %), har drukket sig fulde indenfor den seneste måned. Herudfra kan det tolkes, at pigernes aktuelle alkoholforbrug (de sidste 30 dage) er højere end drengenes. *Der er markant flere piger der har drukket sig fulde, kan det evt. forklares med at drenge måske spiller meget online og piger måske mere mødes om socialt samvær online?*

Udvikling: I 2017 havde 37 % drukket 5 eller flere genstande indenfor de sidste 30 dage. Her er der sket et fald til 26 %, hvilket er markant og nok kan tilskrives, at der har været færre fester i en nedlukningstid i 2020/2021.

Forældres holdning til alkohol

Figur 36. Synes dine forældre, at det er okay, at du drikker alkohol derhjemme?

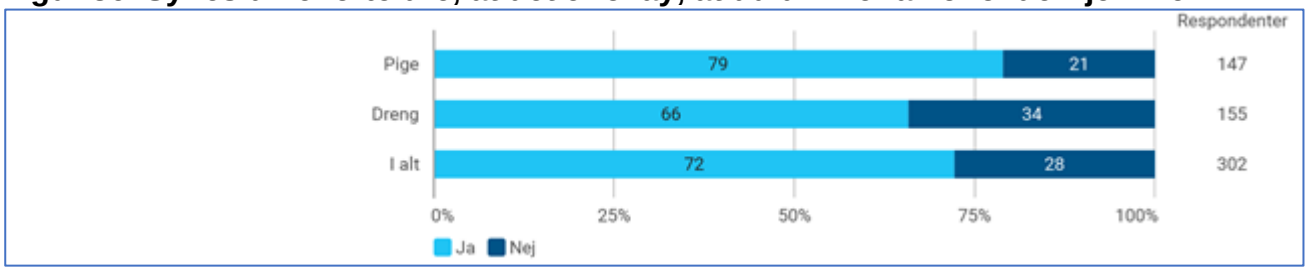

Figur 36: Ud af det 302 unge på 8. årgang, som har prøvet at drikke alkohol (jf. figur: 32), angiver 72 % at deres forældre synes, at det er okay, at de drikker alkohol derhjemme. Dette er en stor stigning fra 7. klasse, hvor kun 7 % af alle de unge, der har prøvet at drikke en genstand, angiver, at deres forældre synes det er okay, at de drikker derhjemme. Flere piger end drenge angiver, at de har forældres accept til at drikke alkohol i hjemmet.
Udvikling: I 2017 angav 75 %, at deres forældre mente, at det er okay, at de drikker alkohol derhjemme. Det er altså stort set uændret.

Figur 37. Har dine forældre givet dig alkohol med hjemmefra, når du skulle til fest?

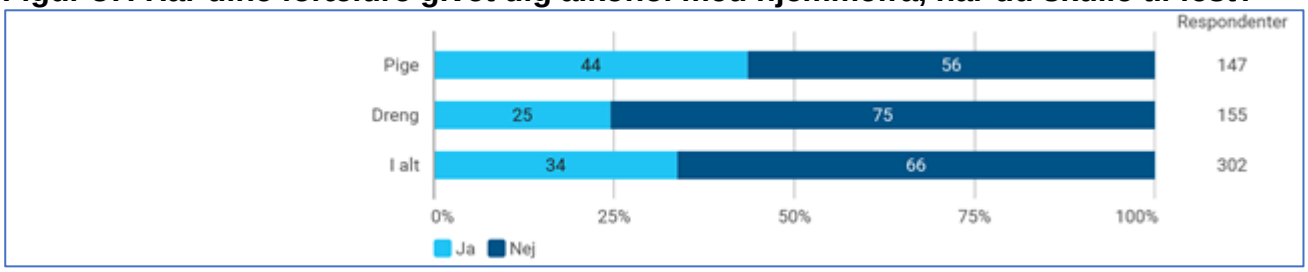

Figur 37: 34 % af de unge, der har drukket en genstand, har fået alkohol med hjemmefra, når de skulle til fest. Det ses, at næste dobbelt så mange piger (44 %) end drenge (25 %) har fået alkohol med hjemmefra, når de skulle til fest. *Piger er også her overrepræsenteret. Kan det evt. forklares med at drenge måske spiller meget online og piger måske mere mødes om socialt samvær online?*
Udvikling: I 2017 havde 53 % fået alkohol med hjemmefra, når de skulle til fest, hvilket er et stort fald som skyldes, at antallet af fester har været meget lavt, grundet nedlukning af samfundet.

4.2 Snus, rygning og euforiserende stoffer

Snus

Figur 38. Har du prøvet at bruge snus?

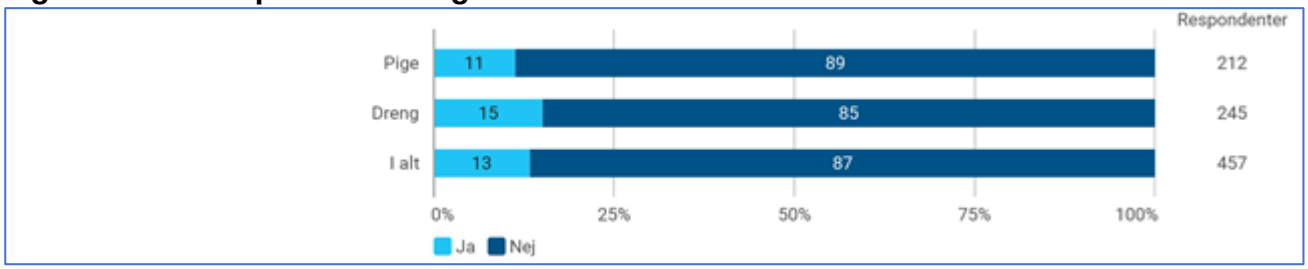

Figur 39. Hvor tit bruger du snus?

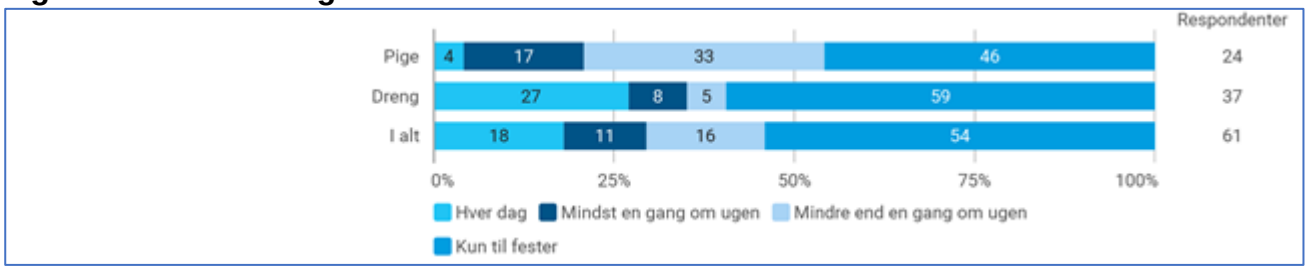

Figur: 38: 13 % af de unge har prøvet snus. Det svarer til 61 ud af 457 unge på 8. årgang. Brugen af snus er lidt mere udbredt blandt drenge end piger.

Figur 39: Ses der på det 13 % af alle unge på 8. årgang, der har prøvet snus, så bruger 54 % af dem kun snus til fester. Lang flere drenge end piger bruger snus hver dag, hvorimod flere piger (33 %) bruger snus mindre end en gang om ugen. Figur 38 viser dermed, at drengene har et mere hyppigt forbrug af snus end pigerne. Stikprøven her er kun 61 unge, hvor fordelingen af køn er skæv i drengene favør. Dette kan bærer en del af forklaringen på forbruget af snus, når der kigges på køn.
Udvikling: Sammenlignet med 2017 havde 12 % prøvet snus. Der er meget fokus på snus i samfundsdebatten i 2020/2021, og der er ikke belæg for at påstå, at der er markant flere i 8. årgang der bruger snus, da der kun er 1% stigning fra 2017 til 2020/2021.

Rygning

Figur 40. Har du prøvet at ryge?

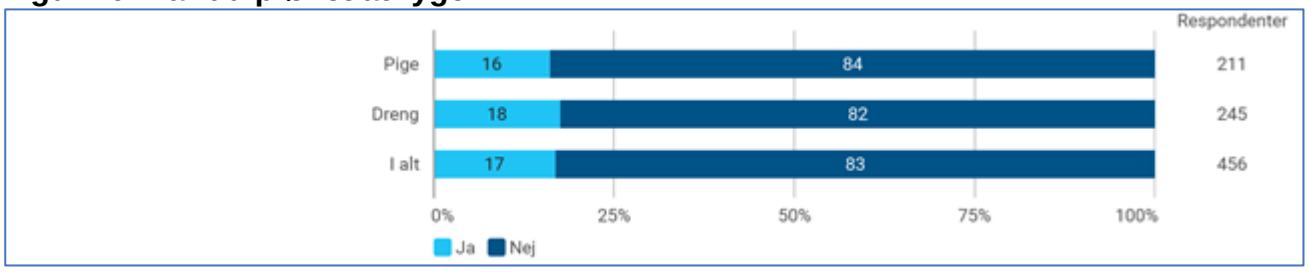

Figur 41. Hvor tit ryger du?

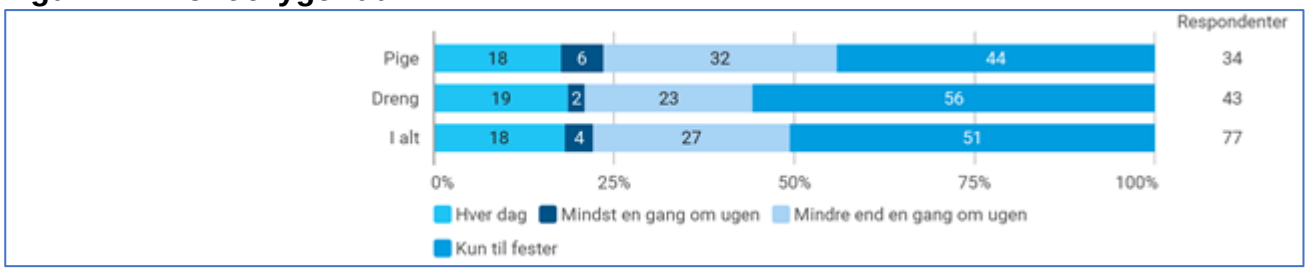

Figur 40: 17 % af de unge på 8. årgang har prøvet at ryge en cigaret. Det svarer til i alt 77 unge. Forskellen mellem kønnene er lille.

Figur: 41: Halvdelen af de unge (51 %), der har prøvet af ryge en cigaret, ryger kun til fester. Der er ingen forskel mellem kønnene i forhold til daglig rygning, hvilket 18-19 % gør. Kønsfordelingen i denne stikprøve er en smule i drengenes favør.
Udvikling: Det er interessant, at der er sket et fald i antallet, der har prøvet at ryge fra 22 % i 2017 til 17 % i 2020/2021. Derimod er andelen af dem der ryger dagligt steget. Det er dog få unge, der er tale om, så der er stor usikkerhed.

Stoffer

Figur 42. Har du prøvet at tage stoffer?

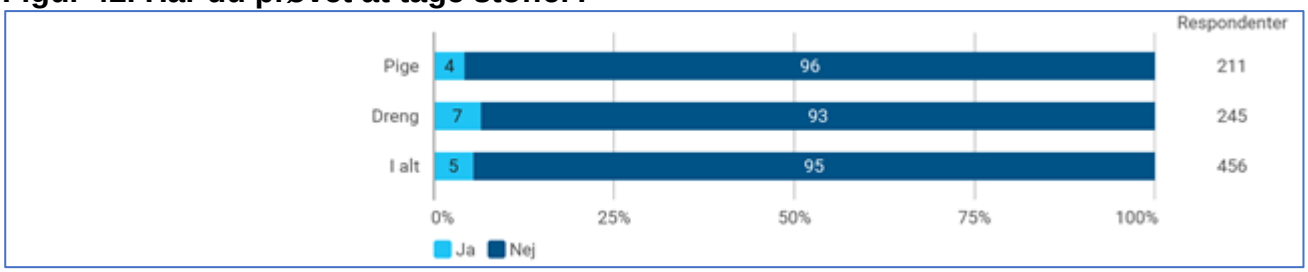

Figur 42: Meget få unge (5 %) har prøvet stoffer i 8. klasse. Det svarer til 24 unge. Lidt flere drenge end piger har prøvet stoffer i 8. klasse.
Udvikling: I perioden fra 2011 til 2020/2021 har der konstant været ca. 5% i 8. årgang, der har prøvet at tage stoffer, hvilket ca. svarer til en ung pr. klasse i gennemsnit.

Figur 43. Har du prøvet at hash?

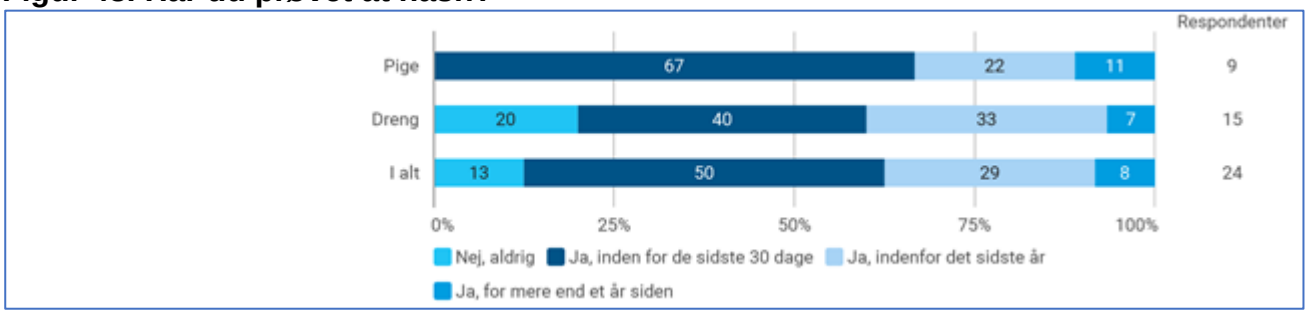

Bemærk til figur 43, at stikprøven kun udgøres af 24 elever i 8. klasse.

Figur 42: 50% (12 elever) af dem som har prøvet stoffer, har et aktuelt hashforbrug – altså de har røget indenfor den seneste måned. Det kan ses, at en større procentdel af pigerne angiver at have et aktuelt forbrug (inden for de sidste 30 dage). Dette skyldes dog kun, at stikprøve er lille – særligt for pigerne. Omregnes tallene for procent, så er det 6 piger ud af 9, og 6 drenge ud af 15, der har et aktuelt forbrug af hash. Tolkningen er derfor med visse forbehold grundet stikprøvens størrelse, særligt når ses på kønsfordelingen. Alle de piger, der angiver, at de har taget stoffer, angiver også at de har prøvet hash. 20% af drengene (3 drenge), der har prøvet stoffer, angiver, at de aldrig har prøvet hash.
Udvikling: Undersøgelserne viser, at 50% har prøvet hash inden for de sidste 30 dage i 2020/2021, hvor det var 24% i 2017. Måske har flere af de unge, der har prøvet hash et aktuelt forbrug, sammenlignet med 2017, men det er få unge og derfor vanskeligt at kalde en tendens.

Figur 44. Hvor gammel var du, da du prøvede hash første gang?

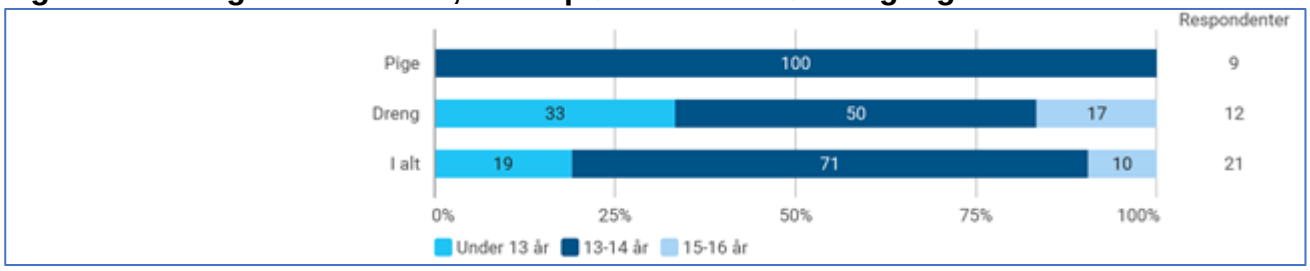

Figur 44: Størstedelen af de unge, der har prøvet hash, angiver at have været 13-14 år gamle. 19 % af alle de unge angiver, at de var under 13 år. Det svarer til cirka 4 elever. Disse 19 % er kun drenge. Herudover er det også kun drenge, der angiver at de var 15-16 år. Bemærk, at størstedelen af eleverne er 13-14 år i 8. klasse, hvorfor det bærer en stor del af forklaringen. Herudover er det typisk, at drenge starter senere i skole end pigerne, hvorfor at flere drenge er 15-16 år på 8. årgang, hvilket kan forklare fordelingen på alder. Tolkning på disse aldersintervaller er derfor være med forbehold.
Udvikling: Stor lighed med resultatet fra 2017.

Figur 45. Har du prøvet andre stoffer end hash?

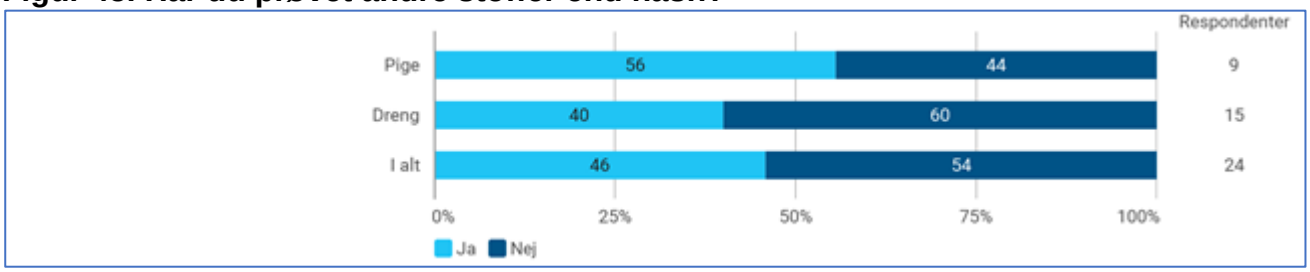

Figur 45: Af de 24 unge som har prøvet hash, angiver lidt under halvdelen, at de også har prøvet andre former for stoffer end hash. Her ses der en overvægt af piger, der har prøvet andre stoffer end hash. Kønsfordelingen skal igen tolke ud fra, at stikprøven er lille – særligt for pigerne (9 piger). Det er dermed svært at konkludere noget på baggrund af kønnene
Udvikling: Siden 2017 er der sket en stor stigning i unge, der har prøvet andre stoffer end hash, fra 28 % i 2017 til 46 % i 2020/2021. Bemærk, at det ikke er flere unge samlet set der har prøvet stoffer, men hash er ikke så dominerende et stof blandt de helt unge som i 2017. Husk, at det er meget få unge, så den statistiske usikkerhed er stor.

4.3 Forældres holdning til alkohol og de unges alkoholforbrug

Figur 46. Har du drukket "en hel genstand" indenfor den seneste måned, fordelt på, om forældre synes det er okay, at man drikker derhjemme.

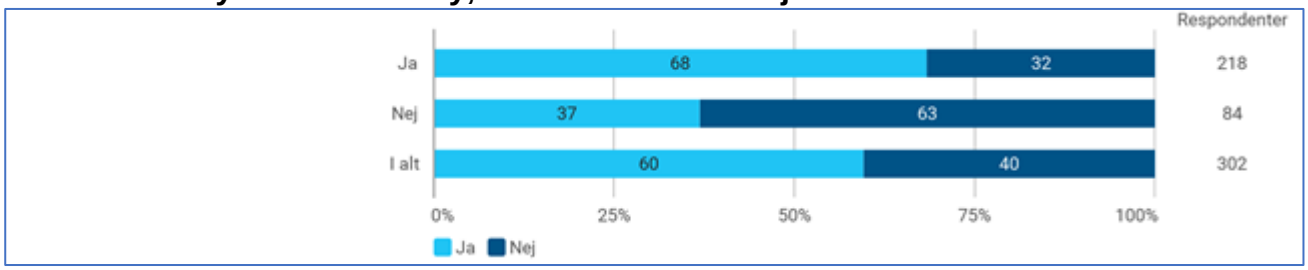

Figur 46: 302 af de unge på 8. årgang har prøvet at drikke en hel genstand (jf. figur 32). Heraf har 60 % af de unge drukket en hel genstand indenfor den seneste måned.
Af de 218 unge der angiver, at de gerne må drikke alkohol derhjemme (ja-søjlen) har 68 % drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Af de 84 unge der angiver, at de ikke må drikke alkohol derhjemme (nej-søjlen) har 38 % drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Det er hermed næsten en halvering af unge, der har drukket en genstand inden for den seneste måned, hvis de ikke må drikke alkohol derhjemme.
Udvikling: Ligesom i 2017 ses der stadig en stor sammenhæng mellem forældres rammer for unges alkoholindtag og de unges faktiske alkoholindtag.

Figur 47. Har du drukket en hel genstand, fordelt om forældre har givet alkohol med til fester.

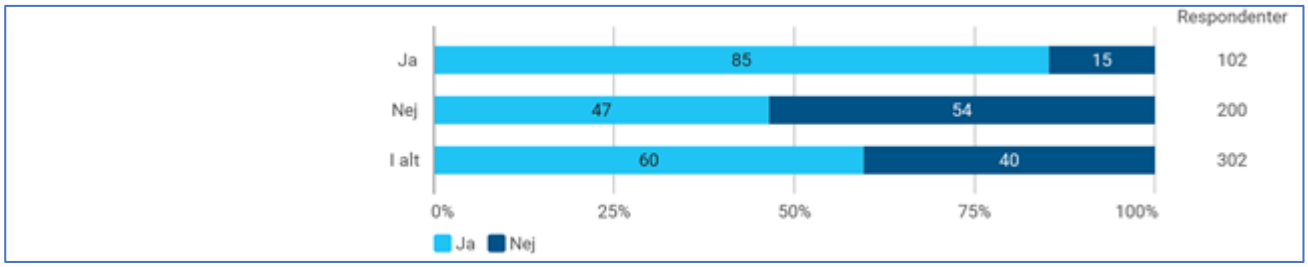

Figur 47: 102 elever angiver, at de har fået alkohol med hjemme fra af deres forældre, når de skulle til fest (Ja-søjlen). Af dem angiver 85 %, at de har drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Af de 200 elever, som ikke får alkohol med hjemmefra af deres forældre, når de skal til fest (nej-søjlen) har 47 % alligevel drukket en hel genstand indenfor den seneste måned. Der ses hermed en tydelig tendens til, at flere unge på 8. årgang har drukket en hel genstand indenfor den seneste måneder, hvis de får alkohol med til fest af deres forældre.
Udvikling: Ligesom i 2017 ses der stadig en stor sammenhæng mellem forældres rammer for unges alkoholindtag og de unges faktiske alkoholindtag.

Figur 48. Har drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned, fordelt på, om forældre synes det er okay, at man drikker derhjemme.

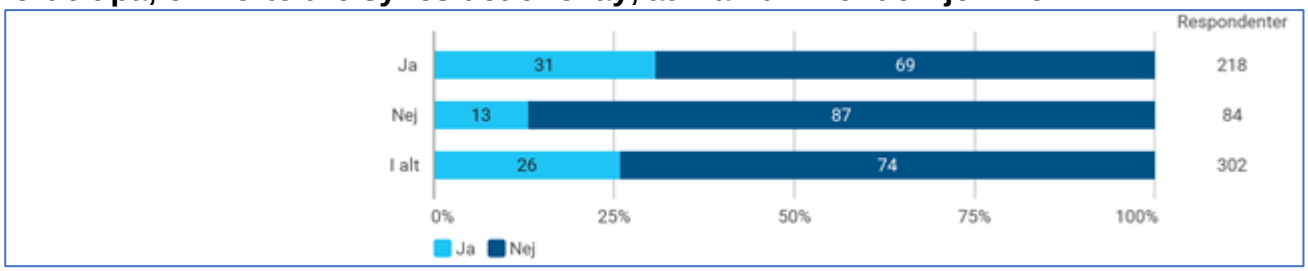

Figur 48: Ud af det 302 unge på 8. årgang har haft deres alkoholdebut (jf. figur 32), hvoraf 26 % har drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned.
Ses der på de 218 elever i 8. klasse, som gerne må drikke alkohol derhjemme, så angiver 31 % at de har drukket 5 eller flere genstande på én dag den sidste måned (ja-søjlen, lyseblå). Af det 84 unge, som ikke må drikke alkohol derhjemme (nej-søjlen), så angiver 13 % at de alligevel har drukket 5 eller flere genstande på én dag den sidste måned. Der ses hermed en tendens til, at hvorvidt de unge må drikke alkohol herhjemme eller ej har en indflydelse på, om de har drukket 5 eller flere genstande den sidste måned.
Udvikling: I 2017 havde 88 % af de unge, der måtte drikke hjemme, været fulde. I 2020/2021 er det 31%. Et meget stort fald, der nok primært skal tilskrives et stort fald i antallet af fester.

Figur 49. Har drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned, fordelt på, om forældre har givet alkohol med til fester.

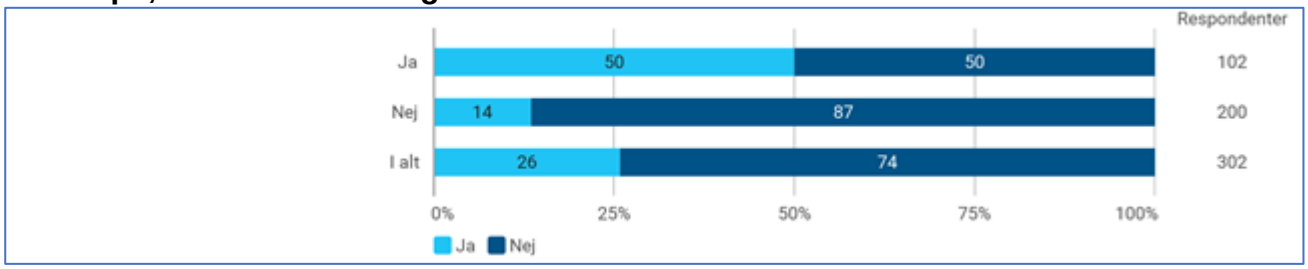

Figur 49: 102 unge på 8. årgang angiver, at de har fået alkohol med hjemmefra, når de skulle til fest. Af dem har halvdelen drukket 5 eller flere genstande på én dag indenfor den sidste måned. Af de 200 elever, som ikke har fået alkohol med hjemmefra til fest, angiver kun 14 % at de har drukket 5 eller flere genstande på én dag den sidste måned. Det ses hermed, at hvorvidt forældrene giver de unge alkohol med eller ej, har en indflydelse på deres forbrug af alkohol.
Udvikling: 57 % havde i 2017 drukket sig fulde inden for den seneste måned, hvis de fik alkohol med til fest af deres forældre. Tendensen er stadig, at de unge oftere drikker sig fulde, hvis forældre giver dem alkohol dem.

4.4 Risikoadfærd

Betydning af energidrik forbrug?

Figur 50. Har prøvet at drikke en hel genstand, fordelt på energidrik forbrug.

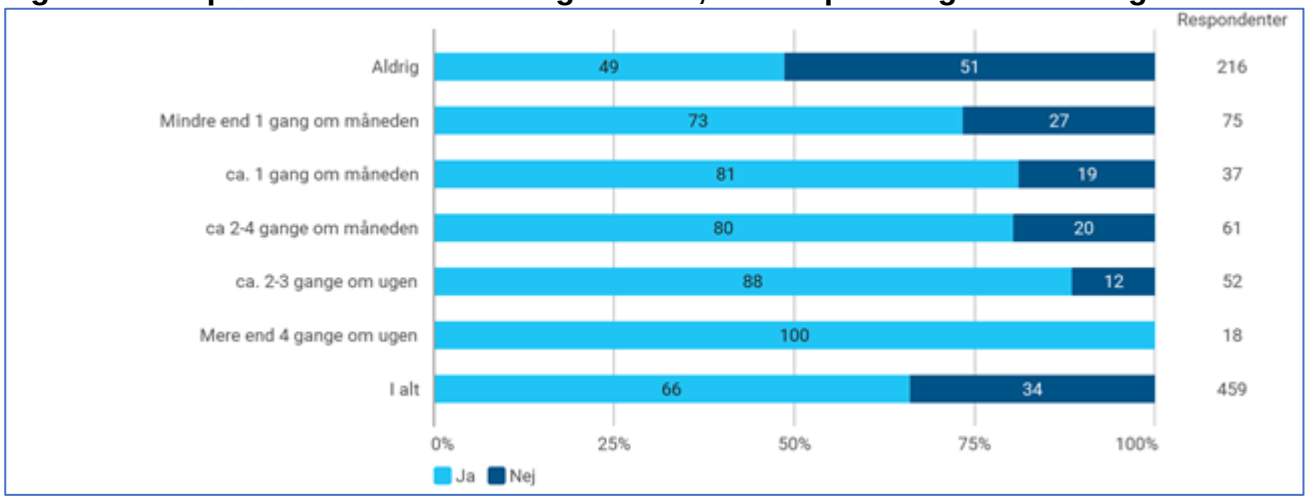

Figur 50: Alle de elever, der drikker energidrik mere end 4 gange om ugen, har haft deres alkoholdebut. Bemærk dog, at kun 18 unge har angivet at de drikker energidrik mere end 4 gange om ugen, hvor med stikprøven er lille og forbundet med usikkerhed. Herfra sker der en halvering i antallet af unge i 8. klasse, der har haft deres alkoholdebut (49 %), når de angiver, at de aldrig drikker energidrik. Bemærk også, at langt størstedelen (216) af de unge i 8. klasse aldrig drikker energidrik. Over 80 % af dem, som drikker energidrik fra 1 enkelt gang om måneden til flere gange om ugen, har prøvet at drikke alkohol. Det kan tolkes, at jo hyppigere et forbrug af energidrik jo flere unge har prøvet at drikke en hel genstand.
Udvikling: Unge der drikker meget energidrik, drikker også alkohol. Dette kunne også ses i 2017. 100 % af de unge der har et højt forbrug af energidrikke, drikker alkohol.

Figur 51. Har drukket 5 eller flere genstande på én dag, fordelt på energidrik forbrug.

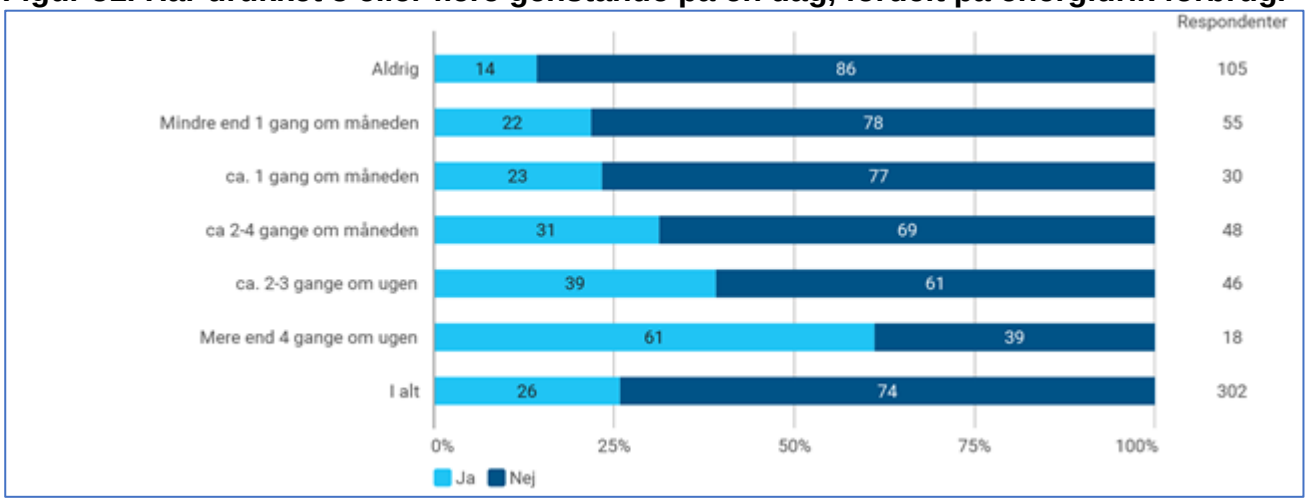

Figur 51: De unge i 8. klasse der har det største forbrug af energidrik på 2-3 eller mere end 4 gange om ugen, angiver i højere grad, at de har drukket 5 eller flere genstande den seneste måned. Over halvdelen (61 %) af dem, der drikker energidrik mere end 4 gange om ugen, har drukket 5 eller flere genstande på én dag. Kun 14 % af dem der aldrig drikker energidrik har

drukket 5 eller flere genstande på én dag. Der ses en tendens til, at energidrikforbrug korrelerer med alkoholforbruget. **Udvikling:** Unge der drikker sig fulde jævnligt, har et forholdsvist højt forbrug af energidrikke. Dette kunne også ses i 2017. Det omvendte er også tilfældet, unge der aldrig drikker energidrikke, er sjældent fulde.

Figur 52. Har du prøvet en cigaret, fordelt på energidrik forbrug.

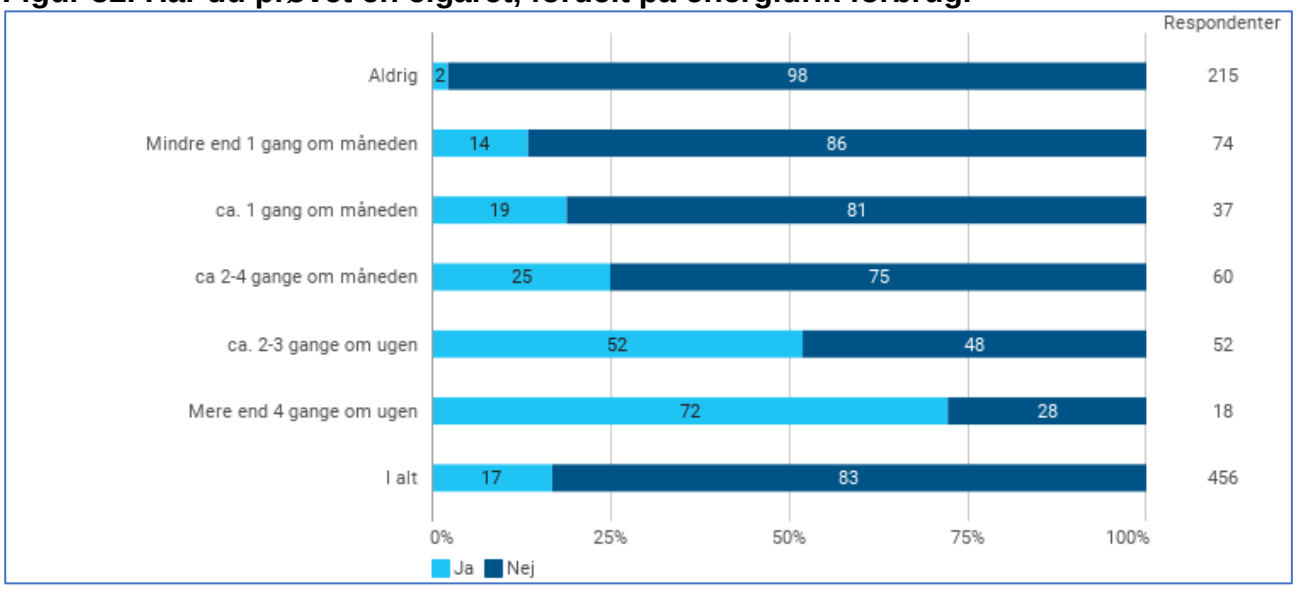

Figur 52: Ud af det 456 elever på 8. årgang, der har drukket energidrik, har kun 17 % prøvet at ryge. Det svarer til cirka 77 unge. Der tegner sig her et billede af, at andelen som har prøvet at ryge, er langt større blandt dem, der har et stort forbrug af energidrik. 72 % af dem, der drikker energidrik mere end 4 gange om ugen, har også prøvet at ryge en cigaret. Det svarer til cirka 13 unge, da kun få har angivet at drikke energidrik mere end 4 gange om ugen. Det er derfor væsentligt at bemærke, at stikprøven for denne kategori er lille. Desuden er det kun 2 % af dem, der aldrig drikker energidrik, der har prøvet at ryge en cigaret.

Figur 53. Har prøvet snus, fordelt på energidrik forbrug.

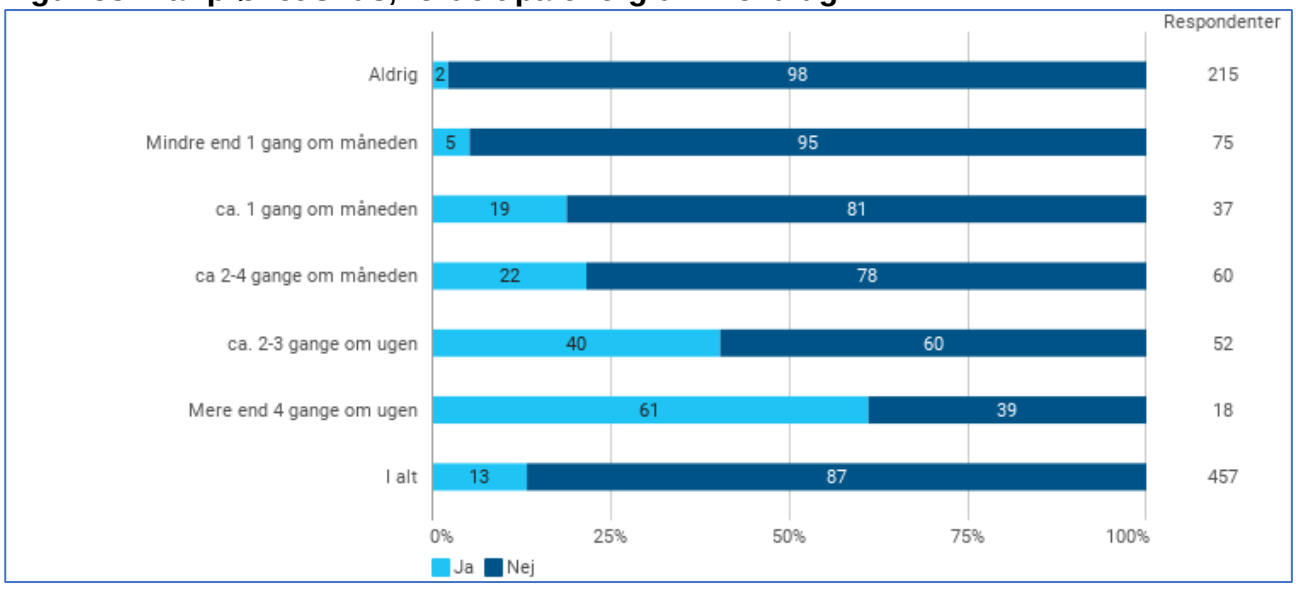

Figur 53:Ud af det 457 unge på 8. årgang, der har drukket energidrik, har 13 % prøvet snus. Det svarer til cirka 60 unge. De elever, der har prøvet snus, udgør en større andel af dem, der har et højt energidrikforbrug (2-3 eller mere end 4 gange om ugen). Af de elever, der aldrig drikker energidrik, har kun 2 % prøvet snus. Bemærk igen størrelsen på stikprøven i de forskellige svarkategorier, da der er stor forskel, hvormed procentsatsen kan skævvrides i de svarkategorier der angiver højest forbrug af energidrik. *Det er altid en god idé at omregne til frekvens også.*

Figur 54. Har prøvet stoffer, fordelt på energidrik forbrug.

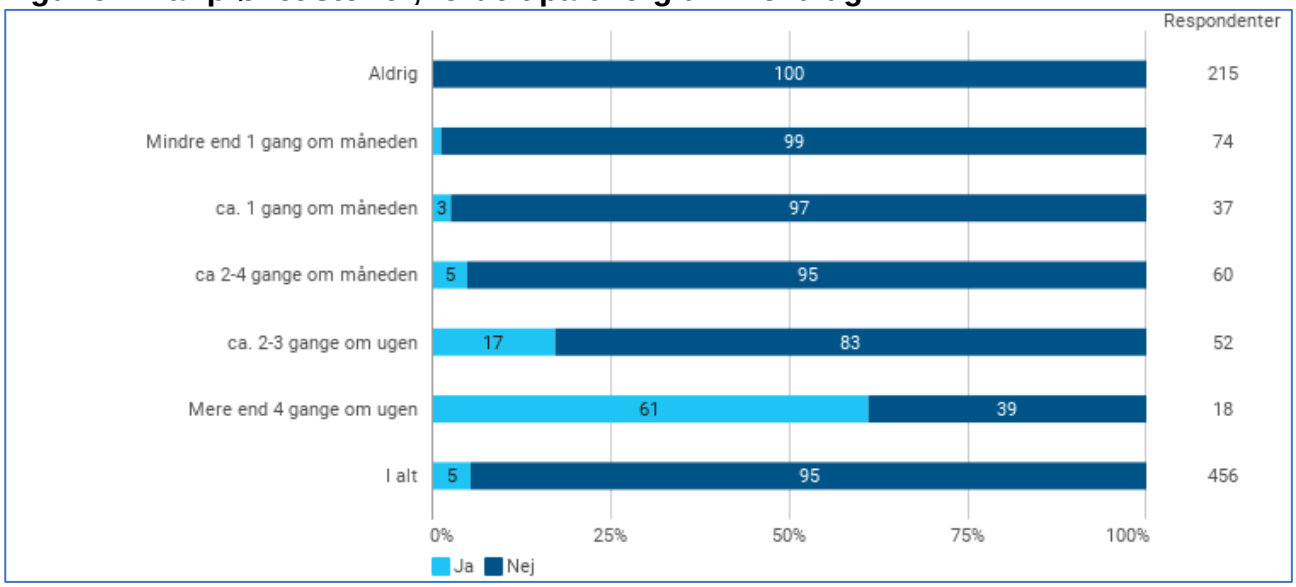

Figur 54: Kun 5 % af eleverne i 8. klasse har prøvet at tage stoffer. Det svarer til cirka 23 elever. De elever, der har prøvet stoffer, har generelt et større forbrug af energidrik. 61 % af dem, der angiver at drikke energidrik mere end 4 gange om ugen, har også prøvet stoffer. Det svarer til 10 ud af 18 unge. Dette er med forbehold for, at denne gruppe er lille, hvorfor resultatet nemmere skævvrides. Ingen af dem, der aldrig drikker energidrik, har prøvet stoffer.

Betydning af alkoholforbrug?

Figur 55. Har prøvet at ryge en cigaret, fordelt på om man har prøvet at drikke en genstand alkohol.

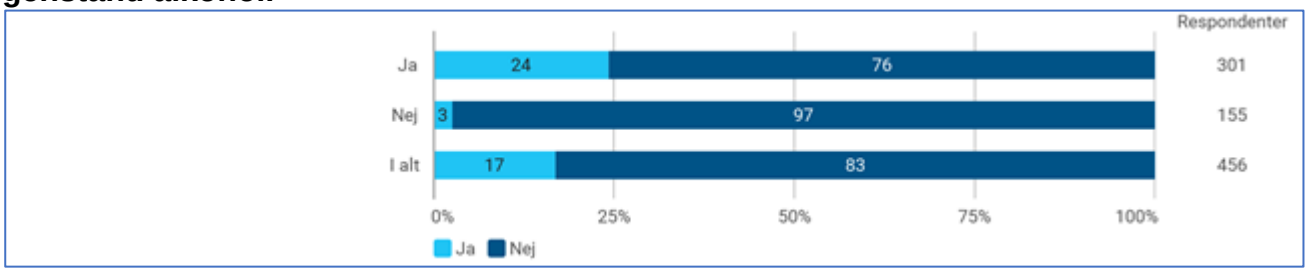

Figur 55: 17 % af de unge i 8. klasse har prøvet at ryge en cigaret. Det svarer til cirka 78 unge. 24 % af de unge, der har prøvet at ryge en cigaret, har også prøve at drikke en genstand alkohol. Kun 3 % af de unge, der har prøvet at ryge, har <u>ikke haft deres alkoholdebut.</u> Det kan tolkes at alkoholdebut øger sandsynligheden for, at en elev i 8. klasse har prøvet at ryge en cigaret.

Figur 56. Har prøvet at bruge snus, fordelt på om man har prøvet at drikke en genstand alkohol.

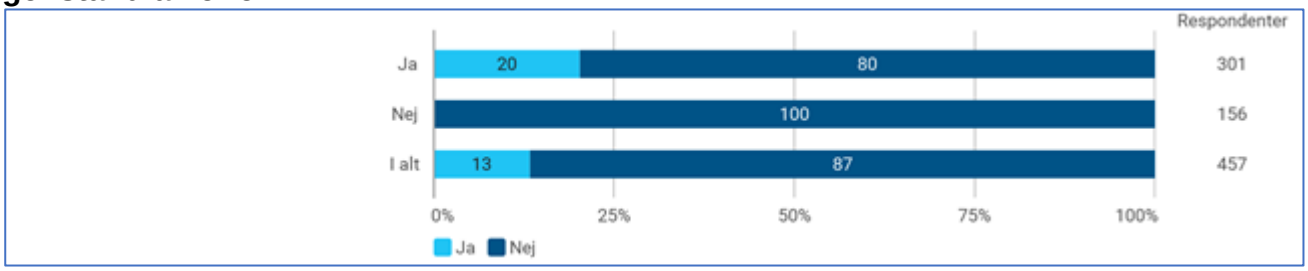

Figur 56: Ud af det 301 elever, der har haft deres alkoholdebut, angiver 20 % at de har prøvet snus. Det svarer til cirka 60 elever. Ingen af dem, der ikke har haft deres alkoholdebut, angiver de har prøvet snus. Det kan tolkes, at alkoholdebuten øger sandsynligheden for, at en unge i 8. klasse har prøvet snus. Dog er det en lille andel af eleverne.

Figur 57. Har prøvet at tage stoffer, fordelt på om man har prøvet at drikke en genstand alkohol.

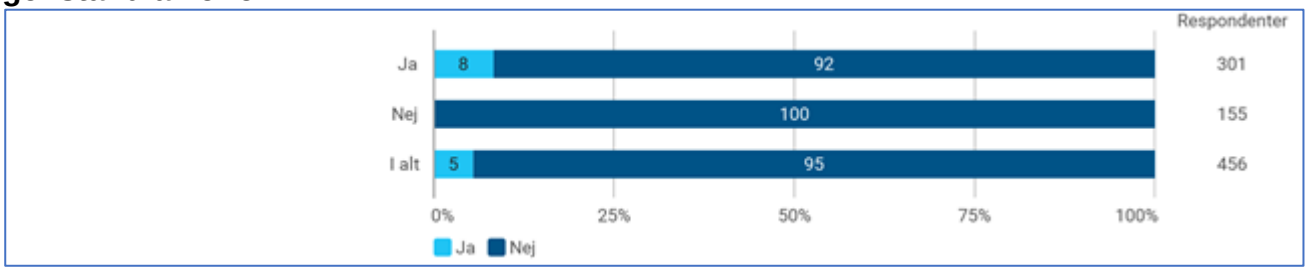

Figur 57: Ud af de 301 elever, der har haft deres alkoholdebut, angiver 8 % at de har prøvet at tage stoffer. Det svarer til cirka 24 elever. Ingen af de elever, der ikke har haft deres alkoholdebut, angiver at have prøvet stoffer (nej-søjlen). Det kan tolkes, at alkoholdebut øger sandsynligheden for, at en unge i 8. klasse har prøvet stoffer. Dog er det en lille andel af eleverne (24 stk.).
Udvikling: Figur 53, 54 og 55, viser at der er en sammenhæng mellem at eksperimenterer med rusmidler, alkohol og tobak samt stoffer. Unge der bryder grænsen og afprøver et rusmiddel, har større tilbøjelighed til at bryde andre grænser også. Samme kunne ses i 2017.

Betydning af rygning?

Figur 58. Har du prøvet snus, fordelt på om man har prøvet at ryge.

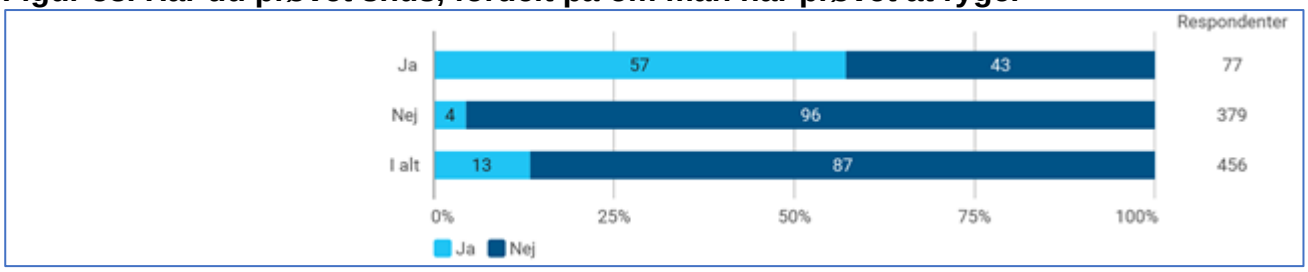

Figur 58: I alt 13% har prøvet at tage snus. Det svarer til cirka 60 elever. 57% af dem der har prøvet snus har også prøvet at ryge. Det betyder, at tilbøjeligheden til at tage snus, er forholdsvis stor blandt dem, der også har prøvet at ryge. Kun 4% af dem der ikke ryger, har prøvet snus. Der synes at være en sammenhæng mellem det at ryge og det at tage snus.

Figur 59. Har prøvet at tage stoffer, fordelt på om man har prøvet at ryge.

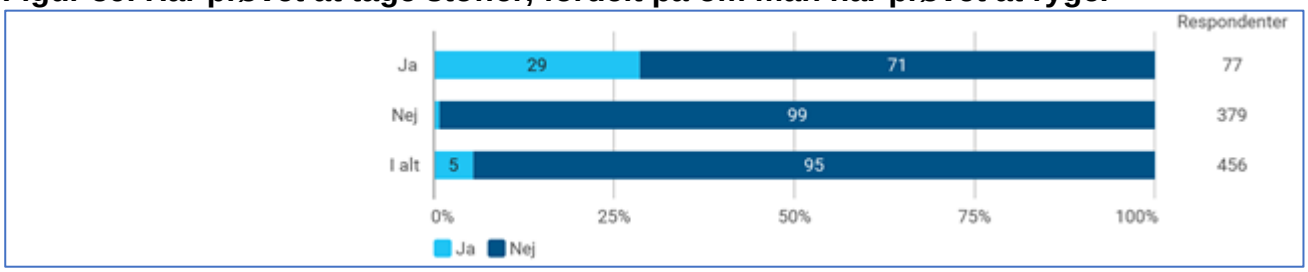

Figur 59: 5% af de unge på 8. årgang har prøvet at tage stoffer. Det svarer til cirka 22 elever. Disse 5 % udgør 29 % af dem, der har prøvet at ryge en cigaret. Stort set ingen af dem, der ikke har prøvet at ryge, har prøvet at tage stoffer.
Udvikling: I 2017 var det tilsvarende resultat 19 %, der havde prøvet at ryge og prøvet stoffer. Stort set ingen unge har prøvet stoffer uden også at have afprøvet rygning (99 %), i 2017 var det også 99%.

Kapitel 5: De unge på 9. årgang

Knap 70% af eleverne på 9. årgang har besvaret rusmiddelundersøgelsen 2020/2021: 200 piger og 190 drenge.

Hovedparten (85%) er 15 år gamle og de resterende er fyldt 16 år.
En enkelt procentdel er 17 år.

Sammenfatning af hovedtendenser:

- 80% af eleverne i 9. klasse, drikker alkohol – i forskelligt omfang.
- 64% har drukket over 5 genstande (været fulde) min én gang indenfor den sidste måned.
- 15 % af de unge på 9. årgang har prøvet enten at ryge cigaretter, e-cigaretter eller snus.
- 6 % har prøvet stoffer på 9. årgang.

5.1 Alkohol og energidrikke

Figur 60. Hvor ofte drikker du energidrikke? (f.eks. Cult, Red Bull eller Monster ol.)

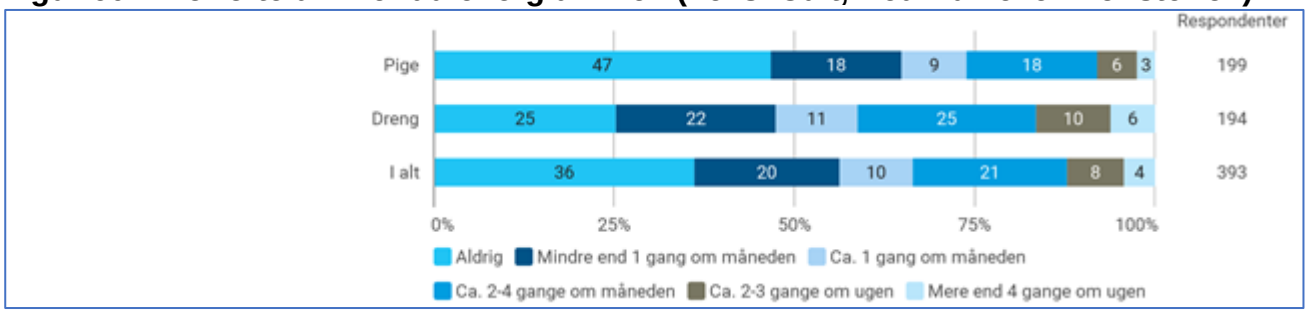

Figur 60: 64 % af eleverne i 9. klasse har prøvet at drikke energidrikke. For 20 % er det mindre end én gang om måneden. Det er i højere grad drengene end pigerne, der drikker energidrik. Næsten halvdelen af pigerne angiver, at de aldrig drikker energi (47 %), hvorimod det samme kun gør sig gældende for ¼ af drengene (25 %). Drengenes forbrug af energidrik er generelt højere end pigerne.
Udvikling: For unge der drikker energidrikke mere end 4 gange om ugen er der sket en stigning fra 1 % i 2017 til nu 4 % i 2020/2021. Det er nu kun 36 %, der ikke har drukket energidrikke i 2020/2021, hvor det i 2017 var det 41 %. For de unge der jævnligt drikker energidrikke, er der også sket en stigning, så der er tale om et generelt større forbrug af energidrikke for unge i 9. årgang. Blandt unge i 9. årgang i 2020/2021 er det 33 %, der drikker energidrikke 2-4 gange om måneden eller mere. Sammenlignet med 2017 var det tal 22 %, hvormed det er en markant stigning i forbruget.

Figur 61. Hvor ofte drikker du noget der indeholder alkohol?

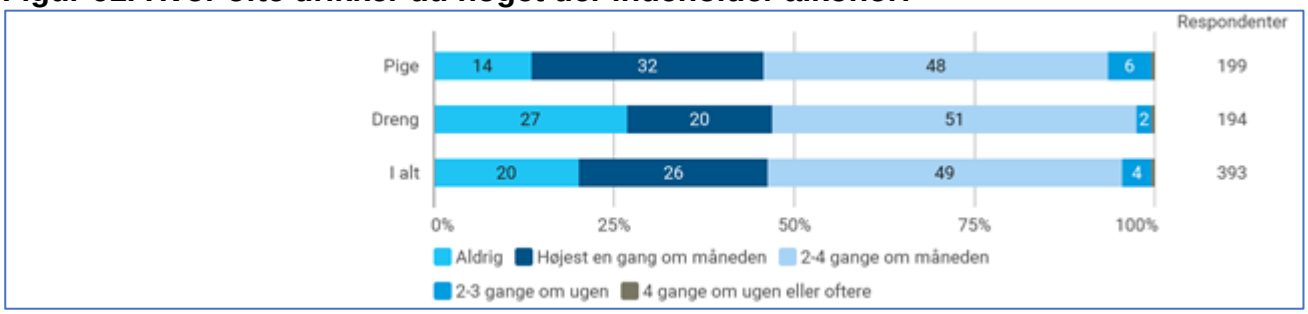

Figur 61: 20 % af de unge har angivet, at de aldrig drikker alkohol. Det betyder hermed, at 80 % har haft deres alkoholdebut – forbruget af alkohol er dog i varierende omfang. Knap halvdelen angiver, at de drikker noget der indeholder alkohol 2-4 gange om måneden. Fordelingen på køn er en lille smule i drengenes favør. Dog angiver betydeligt flere drenge end piger, at de aldrig har drukket alkohol. Flere piger end drenge angiver herimod, at de drikker alkohol højest en gang om måneden (32 %) samt 2-3 gange om ugen (6 %)
Udvikling: I 2017 svarede 12 %, at de aldrig drak alkohol. I 2020/2021 er dette steget til 20 %. Dette er en markant stigning som måske kan forklares med Covid nedlukning, men måske kan det også være en tendens i retning af, at flere unge ikke føler behov for at beruse sig. I 2014 var det 11% der aldrig drak alkohol.

Figur 62. Hvor mange genstande drak du fredag?

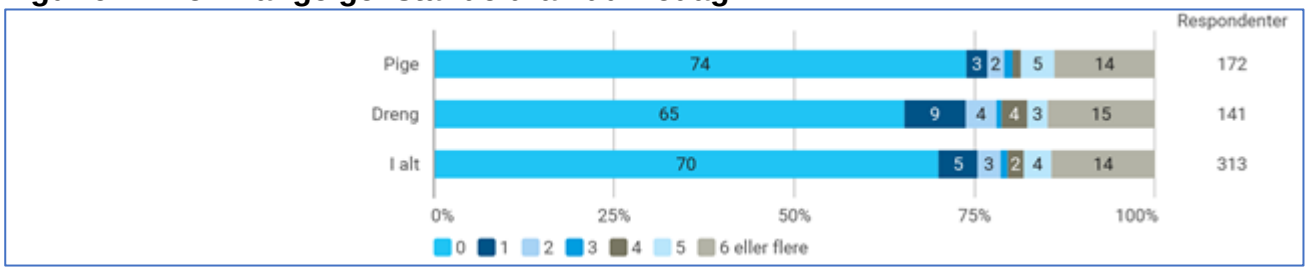

Figur 63. Hvor mange genstande drak du lørdag?

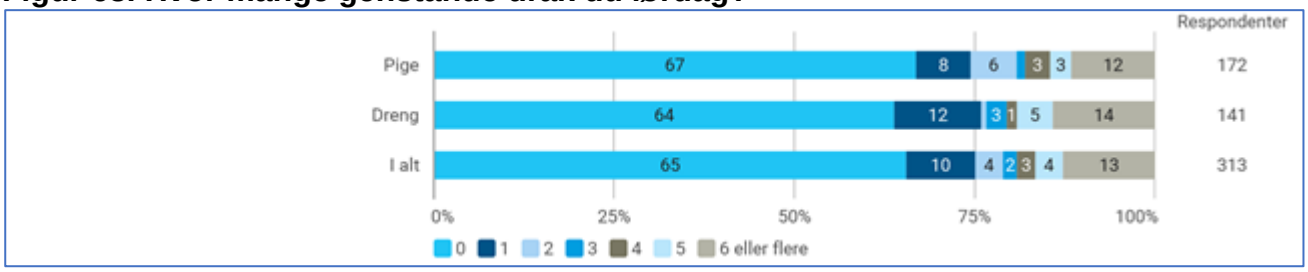

Figur 62 og 63: Fra søndag til torsdag er der mellem 4-6% af de unge i 9. klasse der drikker alkohol. Cirka 95% har angivet, at de ikke drikker søndag-torsdag. Ovenfor er graferne inkluderet for fredag og lørdag, for at zoome ind på de unges alkohol og druk kultur i weekenden. Henholdsvis 30 % og 35 % af de unge angiver, at de drikker mellem 1-6+ genstanden om fredage og lørdagen. Heraf drikker 13-15 af de unge 6+ genstande. De unges alkoholforbruget er stort set ens for fredag og lørdag, hvor dog en smule flere angiver, at de drikker om lørdagen (5 % flere). Dette er særligt pigerne. 5 % flere af de unge angiver også, at de drikker 1 genstand lørdag vs. om fredagen. Det ses også, at de unge i højere grad angiver, at de drikker 6+ (13-15 %). En del af forklaringen kan ligge i, at de unge ikke holder tælling, hvormed 6+ kan virke mere dækkende end et af de konkret tal. Der er ikke store variationer mellem drengenes og pigernes alkoholforbrug.

Udvikling: I 2017 var det 21 % og 22 % af de unge der drak alkohol, der havde drukket 6 eller flere genstande i ugen. Dette store fald i druk blandt unge må nok tilskrives Covid nedlukninger. 54 % og 55 % af de unge i 9. årgang, der drikker alkohol, havde ikke drukket i weekenden. I 2020/2021 er der flere der ikke har drukket i weekenden, nemlig 65 % og 70 %.

Figur 64. Hvor mange genstande drak du i sidste uge?

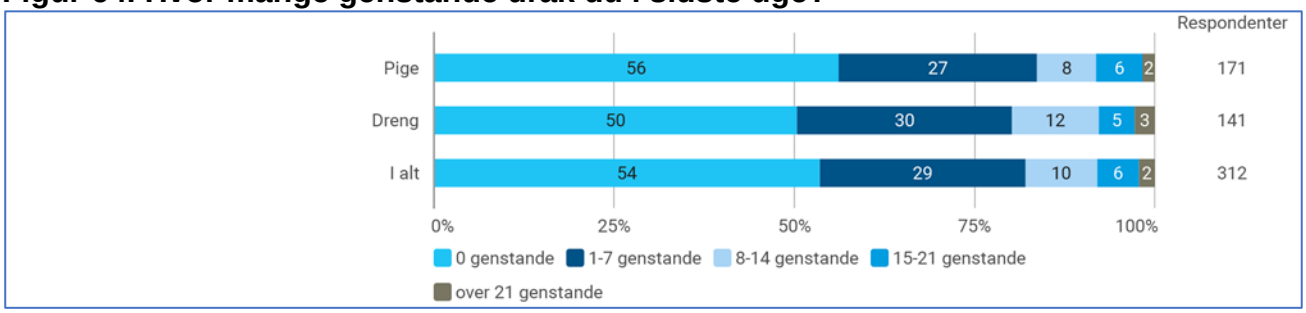

Figur 64: 46 % af de unge i 9. klasse drak alkohol i sidste uge. 16% af pigerne drikker i løbet af ugen over det niveau, som er anbefalet af Sundhedsstyrelsen (over 7 genstande om uge). 8% af drengene drikker, i løbet af ugen, over det niveau, som er anbefalet af Sundhedsstyrelsen (over 14 genstande). 18 % af de unge på 9. årgang drikker 8 genstande eller mere om ugen. Kun 2 % af drikker over 21 genstande om ugen.
Udvikling: I 2017 var det 7 % der drak over 21 genstande. Unge der drak 8 genstande eller mere, var i 2017 30 %. I 2020/2021 er det tilsvarende 18 %. Der er altså blevet drukket markant mindre blandt de unge i 2020/2021.

Figur 65. Ved hvor mange lejligheder, har du drukket mere ende 5 genstande, indenfor de sidste 30 dage?

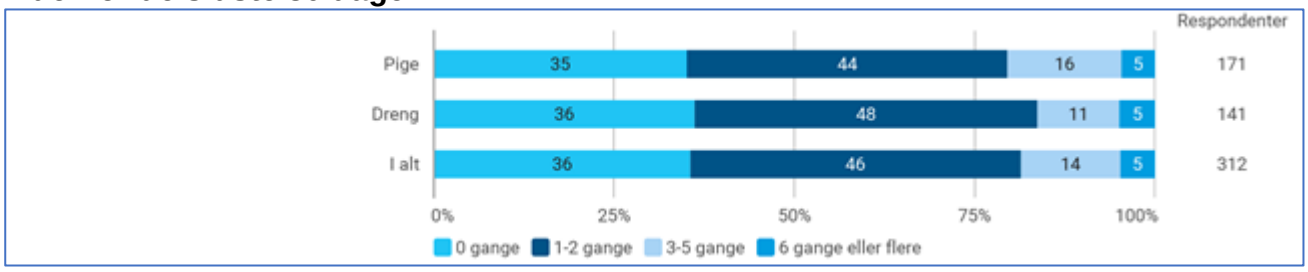

Figur 65: 65 % af de unge på 9. årgang har drukket over 5 genstande ved samme lejlighed indenfor den sidste måned. Det svarer til 2020/2021 unge. For 46 % af de unge er det 1-2 gange, at de har været fulde indenfor den seneste måned. En lille overvægt at piger angiver, at de har været fulde mellem 3-5 gange. 5 % angiver, at de har drukket 5 genstande ved samme lejlighed 6 gange eller mere indenfor de sidste 30 dage. Dette svarer til 5 %. Dette er ens for drengene og pigerne.
Udvikling: I 2017 var det 20% der ikke havde været fuld inden for den seneste måned, af de unge der drikker alkohol. I 2020/2021 er det 36 %. I 2017 var det 30 % der drak sig fuld 3-5 gange eller mere på en måned, hvor det i 2021 er det 19 %.

Figur 66. Ved hvor mange lejligheder, har du været fuld, indenfor de sidste 30 dage?

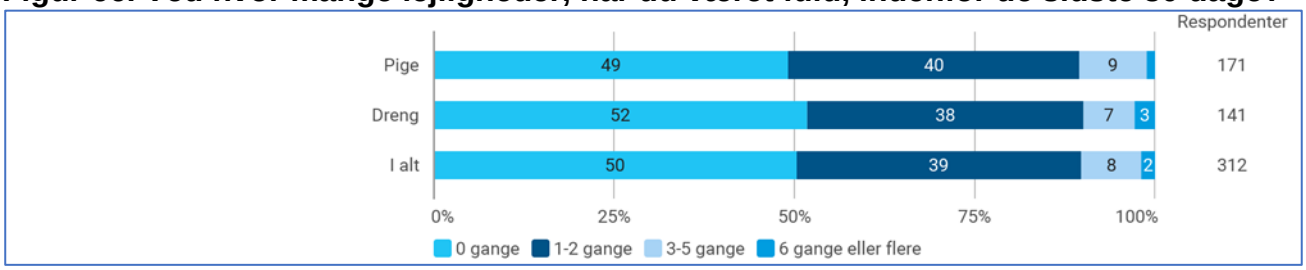

Figur 66: Ifølge 9. klasses eleverne selv, har halvdelen (50%) som min én gang været fulde indenfor den sidste måned. Det er lidt færre end den andel der rapporterer, at de har drukket over 5 genstande ved samme lejlighed (jf. figur 64: 65%).
Udvikling: I 2017 vurderede 66 % af de unge der drikker alkohol, at de var fulde inden for den seneste måned. Det er et markant fald i unge, der vurderer at de har været fulde.

Figur 67. Hvor gammel var du, første gang du drak dig fuld?

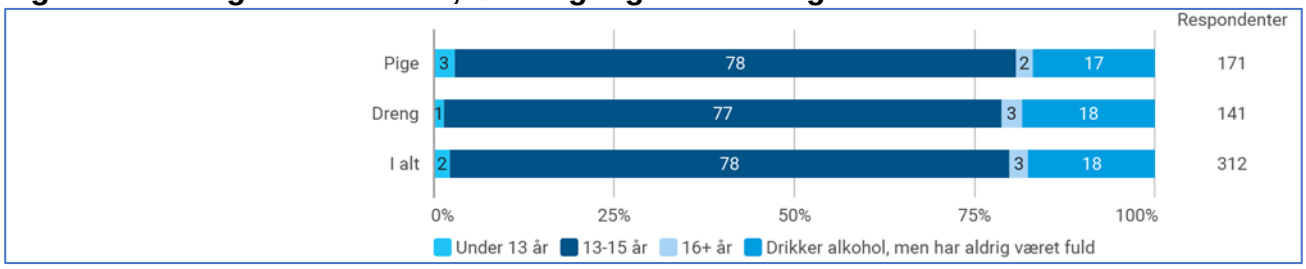

Figur 67: Størstedelen (78 %) angiver, at de var mellem 13-15 år første gang de drak sig fulde. Kun 2% angiver, at de var under 13 år – hvoraf flest er piger. 18 %angiver desuden, at de drikker alkohol, men at de aldrig har været fulde.
Udvikling: Resultatet er sammenligneligt med 2017, dog var det i 2017 6 % der havde alkoholdebut i en alder under 13 år. I 2020/2021 er det faldet til 2 %, og i 2014 var det 9 %. Det betyder, at der er en tendens til at færre unge har meget tidlig alkoholdebut.

5.2 Snus, rygning og euforiserende stoffer

Rygning

Figur 68. Ryger du/bruger e-cigaret eller tager snus?

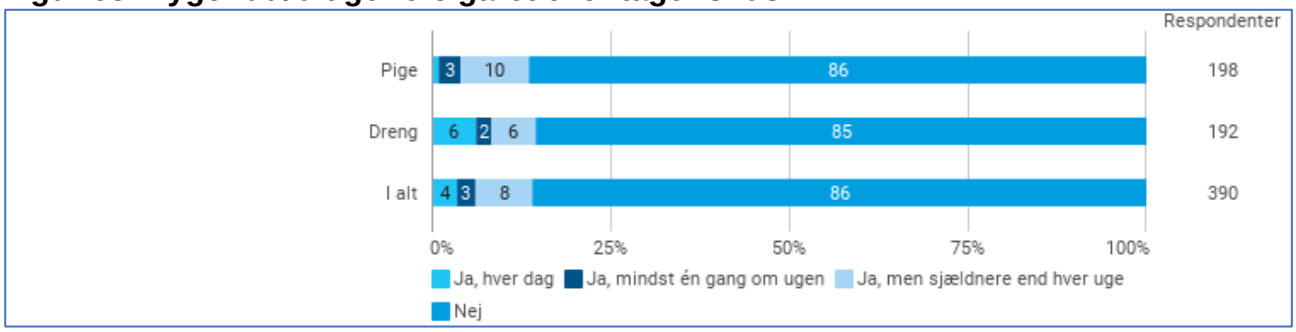

Figur 68: 14 % af de unge i 9 klasse enten ryger, tager snus eller bruger e-ciageret. Det svarer til 55 unge. Flere drenge end piger angiver, at de har et dagligt forbrug. Pigerne angiver i højere grad

end drengene, at de ryger, tager snus eller bruger e-cigaret sjældnere end hver uge (dette kan tænkes, at være festrelateret forbrug).
Udvikling: I 2017 var det 7 % der var daglige rygere. Det er i 2020/21 faldet til 4 %. Unge der ryger, snuser ol. mindst en gang om ugen er i 2020/2021 på 7 %. I 2017 var det tilsvarende på 10 %. Så der kan konstateres et fald. I 2014 var det tilsvarende 12 %. Det er vigtigt at bemærke, at man i 2017 og 2014 ikke inkluderede e-cigaretter i spørgsmålet. Af de unge, der her svarer 'ja' til at have prøve at ryge cigaretter/e-cigaretter eller snus har 42 % prøve at ryge e-cigaret (jf. figur 69). Det kan ikke vurderes, hvorvidt det er de samme unge, der også har prøvet at ryge eller snus, og dermed effekten af at e-cigaret nu inkluderet i spørgsmålet.

Figur 69. Hvor mange cigaretter ryger du dagligt?

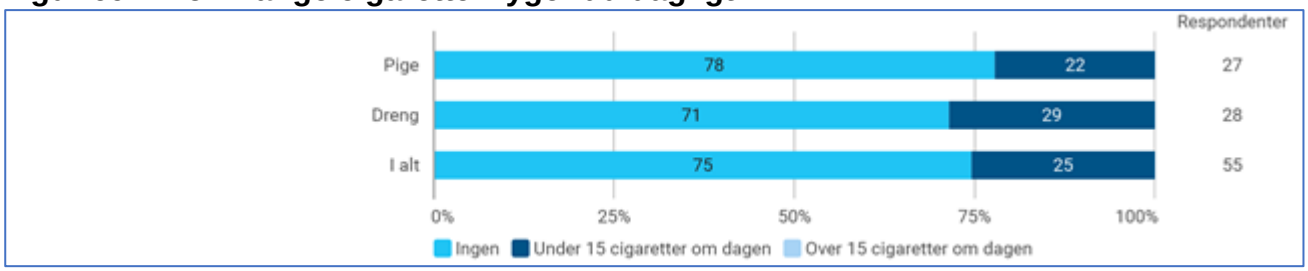

Figur 69: 25% (svarende til 14 unge) af dem som har tilkendegivet, at de enten ryger cigaretter/e-cigaretter eller tager snus, er rygere. De 25 % angiver alle, at de ryger under 15 cigaretter om dagen. Der er hermed ingen af de unge, der ryger over 15 cigaretter om dagen.
Udvikling: I 2017 var der 7 % af rygerne der røg over 15 cigaretter pr. dag. Dette er dog ud af den fulde stikprøve på cirka 380 unge. I 2014 var det tilsvarende 16%, hvilket ligeledes var ud af den fulde stikprøve. I 2011 var det 36% (OBS! Inkl. 9 og 10 årgang). Et fald set over en 10-årig periode. I den 10-årige periode er der jo også fremkommet nye produkter på markedet, som e-cigaretter og snus. Dette skal ses med forbehold for, at stikprøven var større de tidligere år, da alle respondenter fik spørgsmålet vs. i 2020/2021, hvor der er filtret til de unge på 9. årgang, der har prøvet at ryge cigaretter/e-cigaretter eller snus (i alt 55 unge). Dette har en stor betydning!

Figur 70. Ryger du e-cigaretter?

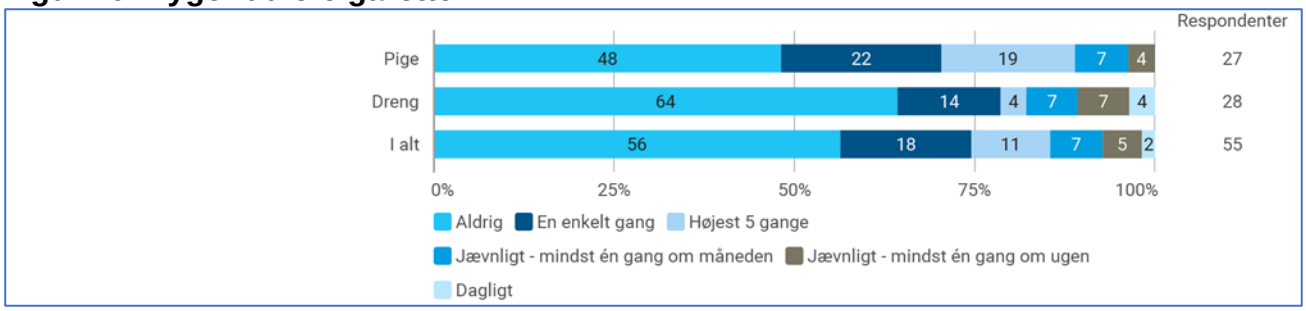

Figur 70: 14% af dem som har tilkendegivet, at de enten ryger cigaretter/e-cigaretter eller tager snus, er jævnlige brugere af e-cigaretter. Det svarer til 7-8 unge på 9. årgang. 5% bruger e-cigaret mindst én gang om ugen (svarende til cirka 3 unge). 2% bruger dagligt e-cigaret, hvilket svarer til kun 1 ung på 9. årgang. De flest angiver, at de har røget e-cigaretter en enkelt gang (18 %). Flere piger end drenge angiver at ryge e-cigaretter. Der blev ikke spurgt ind til e-cigaretter i de tidligere undersøgelser.

Snus

Figur 71. Har du prøvet snus?

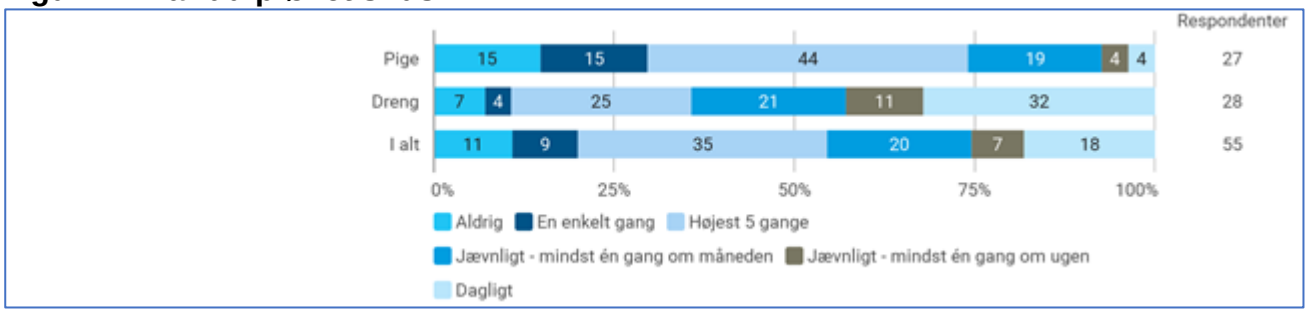

Figur 71: 89 % af dem, som har tilkendegivet, at de enten ryger cigaretter/e-cigaretter eller tager snus, har prøvet snus. Flere piger end drenge angiver, at de har prøve snus, hvoraf over halvdelen angiver at have prøvet det en enkelt gang eller højest 5 gange. Betydeligt flere drenge (32 %) end piger (4 %) angiver desuden, at de bruger snus dagligt. Der ses hermed en tendens til, at drengens forbrug af snus er større og hyppigere end pigernes.
Udvikling: I 2017 angav 71 %, at de aldrig havde prøvet snus (svarende til 200 unge i 2017). Kun 2 % var daglig forbruger af snus, hvilket svarede til 9 unge. I 2020/2021 angav 18 %, at de var daglig forbruger. Dette er dog ud af en mindre målgruppe end i 2017 (ud af 55 unge), hvorfor det omregnet til frekvens også svarer til 9 unge. Procentvis sker der derfor en stigning fra 2017 til 2020/2021, men dette er samtidig på baggrund af en mindre målgruppe (55 vs. fuld stikprøve på cirka 380), da der er filtreret anderledes på spørgsmålene i 2020/2021. Det er derfor svært at argumenterer for en stigning i forbruge af snus, da der er stor usikkerhed forbundet med denne sammenligning.

Stoffer

Figur 72. Har du nogensinde taget stoffer? (F.eks. hash, lightergas, speed, kokain)

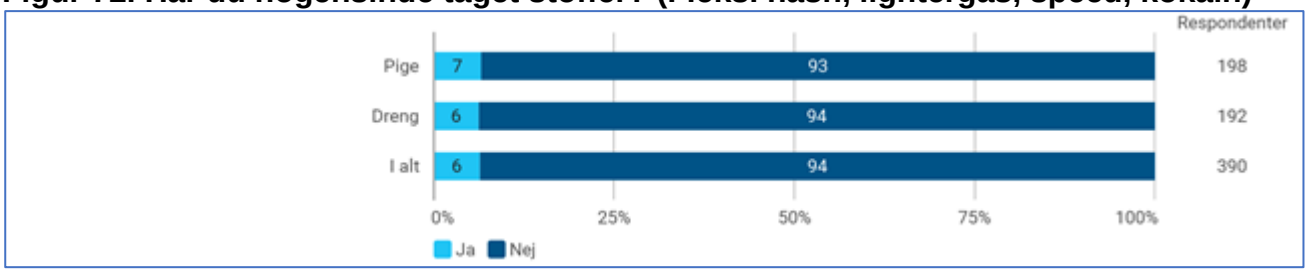

Figur 72: Kun 6 % angiver, at de har prøvet at tage stoffer. Dette er stort set ens for drengene og pigerne. **Udvikling:** Mellem 2017 og 2020/2021 registrerer vi et stort fald, fra 15 % i 2017 der havde prøvet stoffer, til nu 6 % i 2020/21. Dette må blandt andet tilskrives, at de unge i 2020/2021 ikke har kunnet bevæge sig ud i et natteliv og festlivet som tidligere. I 2014 var det 15 %. I 2011 var det 14 % (dog for 9. og 10 årgang).

Figur 73. Har du prøvet hash?

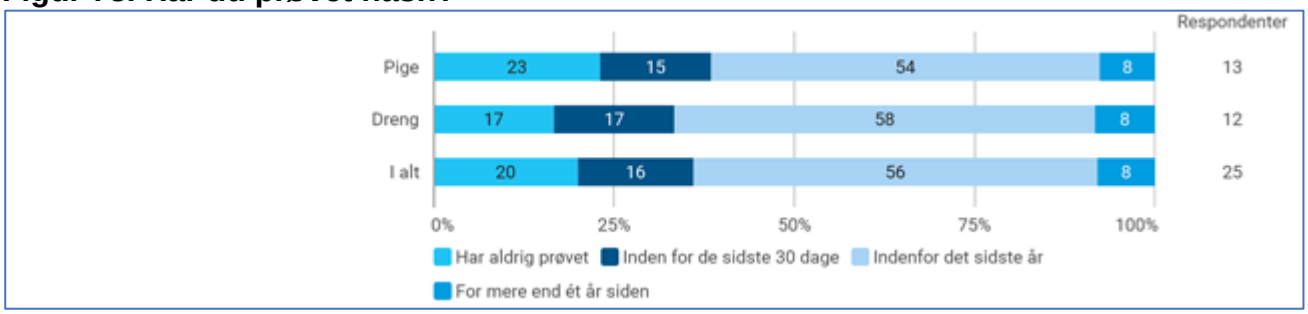

Figur 73: Af de 6 % af unge på 9. årgang der har prøvet stoffer (25 unge) angiver 80 %, at de har prøvet hash. Det svarer hermed til 20 unge på 9. årgang. Her har over halvdelen prøve det indenfor det sidste år, mens det for 16 % var indenfor de sidste 30 dage. Flere drenge end piger angiver, at de har prøvet hash. Bemærk, at det er en lille stikprøve (25 personer), hvorfor tallene er mere usikre og tolkninger derfor skal foretages med visse forbehold.
Udvikling: I 2017 var det kun 3 % af de unge på 9. årgang, der havde prøvet stoffer, der ikke havde prøvet hashrygning. I 2020/2021 er det 20 % af de unge, der har prøvet stoffer, der ikke har prøvet hash. I 2017 var det 33 % af de unge der har prøvet stoffer, der havde et aktuelt forbrug af hash (Inden for de sidste 30 dage). I 2020/2021 er det faldet til 16 %, der har et aktuelt forbrug. Det er få unge det handler om, så man skal være forsigtig med at kalde det en tendens.

Figur 74. Hvor gammel var du, da du prøvede hash første gang?

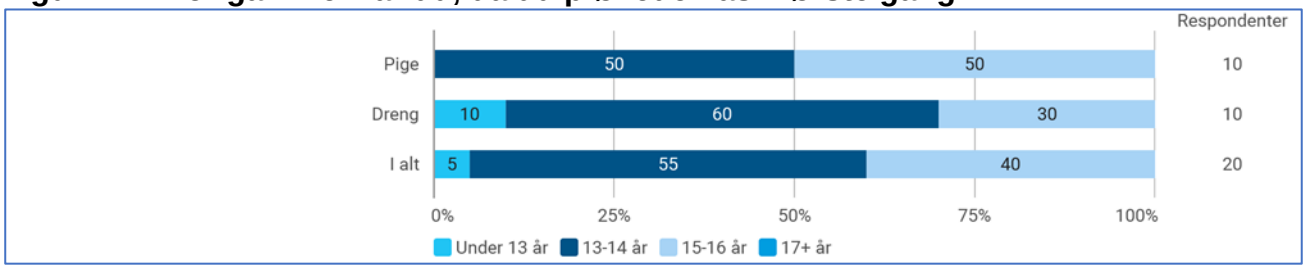

Figur 74: Af de 20 unge på 9. årgang, der har prøvet hash angiver 55 %, at de var 13-14 år gamle. 40 % angiver desuden, at de var 15-16 år, imens kun 5 % var under 13 år. Det ses her, at kun drenge angiver at have været under 13 år gamle – hvilket udgør 10 % af alle drengene, svarende til 1 dreng. Ingen angiver at være over 17+ år, hvilket kan forklares med, at kun ganske få elever er 17+ år i 9.klasse.
Udvikling: I 2017 var det 64 % der have prøvet hash første gang i 15-16-årsalderen. I 2020/2021 er det 40 %. I 2017 var det 32 % der prøvede hash første gang som 13-14-årig. I 2020/2021 er det 55 %. Her ser vi en lille forskydning hen imod, at de unge der afprøver hash, er lidt yngre end tidligere, til gengæld er der færre unge, der afprøver stoffer i det hele taget.

Figur 75. Har du prøvet andre stoffer end hash?

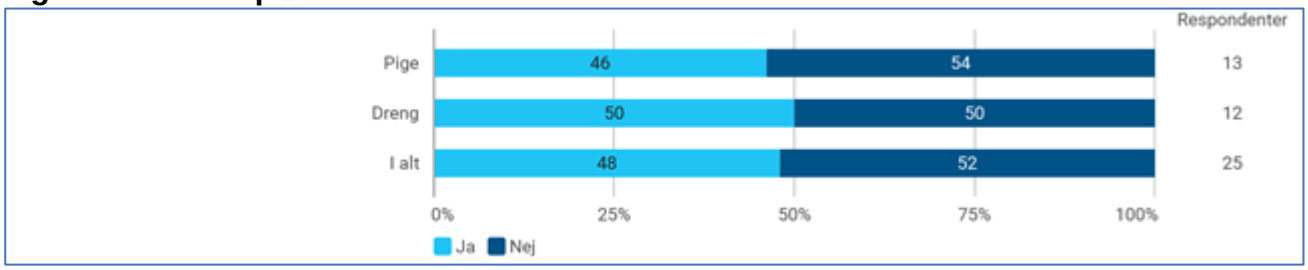

Figur 75: Af de 25 unge i 9. klasse, der har angivet, at de har prøvet stoffer tilkendegive 48 %, at de har prøvet andre stoffer en hash. Her er der en lille overvægt af drenge.
Udvikling: I 2011 havde 33 % (OBS! 9 og 10 årgang dog) prøvet andre stoffer end hash, af de unge der har afprøvet stoffer. I 2014 havde 16 % prøvet andre stoffer end hash. I 2017 havde 24 % prøvet andre stoffer end hash. Der er færre unge der afprøver stoffer generelt, men en større andel afprøver andre stoffer end hash.

5.3 Risikoadfærd

Betydning af energidrik forbrug?

Figur 76. Hvor mange cigaretter ryger du dagligt, fordelt på energidrik forbrug.

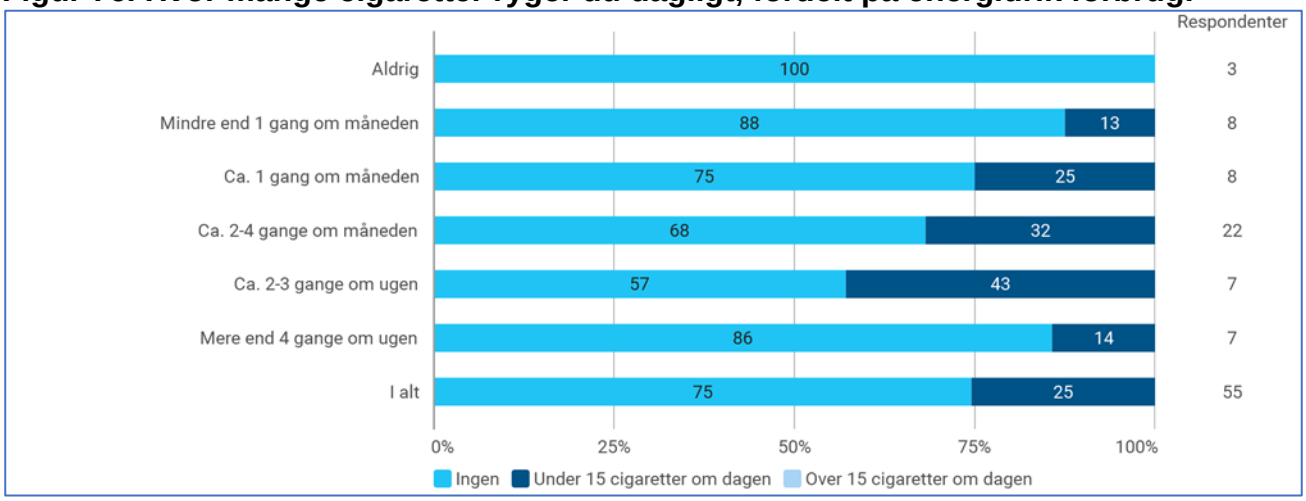

Figur 76: Her ses der et forsigtigt billede på, at de unge der har et større forbrug af energidrik, også oftere angiver, at de ryger under 15 cigaretter om dagen. Andelen af unge, der ryger under 15 cigaretter om dagen, stiger fra 13 % til 43 % når man sammenligner svarkategorien for indtag af energidrik ”mindre end 1 gang om måneden” og ”2-3 gange om ugen”. Dog med undtagelse af svarkategorien ”mere end 4 gange om ugen”, hvor hele 86 % angiver ikke at ryge dagligt. De unge, der aldrig drikker energidrik, ryger heller ikke dagligt.
Forklaringen kan muligvis findes i, at de unge med allerstørst forbrug af energidrik (mere end 4 gange om ugen) er de unge, der spiller meget computer. De drikker det for at holde sig vågen, men ryger ikke, fordi dette er koblet til noget socialt fysisk samvær.

Figur 77. Bruger du e-cigaret, fordelt på energidrik forbrug.

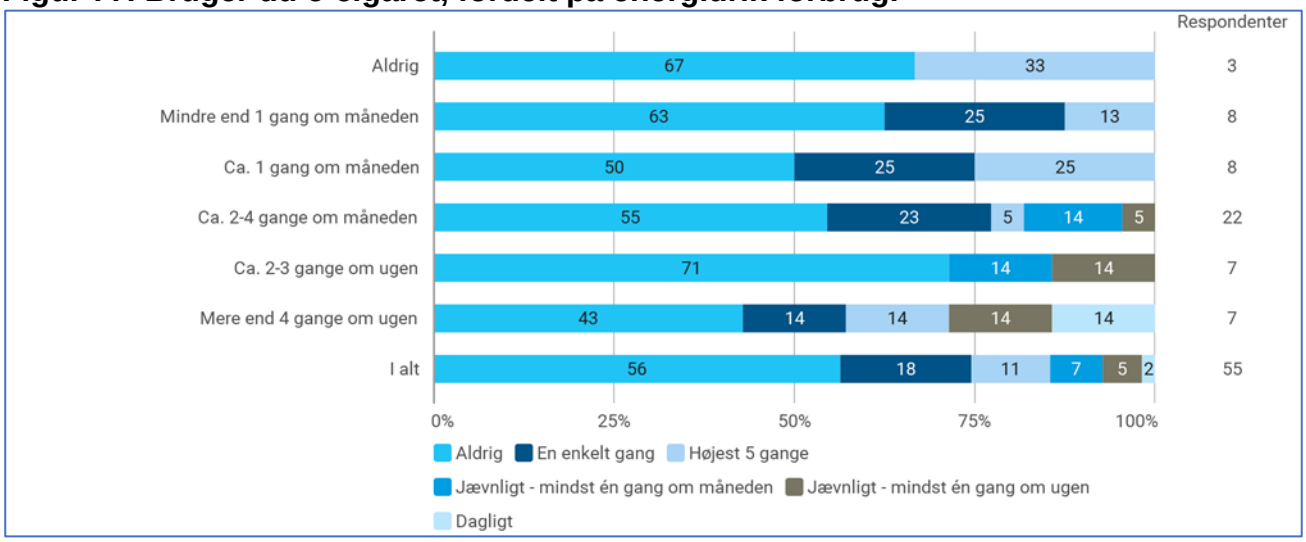

Figur 77:De unge, der har det største forbrug af energidrik, har også en tendens til et større forbrug af e-cigaretter. Dog angiver hele 56 % aldrig at have prøvet e-cigaret.
Stikprøven fordelt på de forskellige svarkategorier er utrolig lille (helt ned til 3 person), hvorfor dette data er usikkert, da resultaterne nemt kan blive skævvredet af blot en elevs forbrug. Tolkninger skal ske med forbehold for dette.

Figur 78. Hvor ofte drikker du noget, der indeholder alkohol, fordelt på energidrik forbrug.

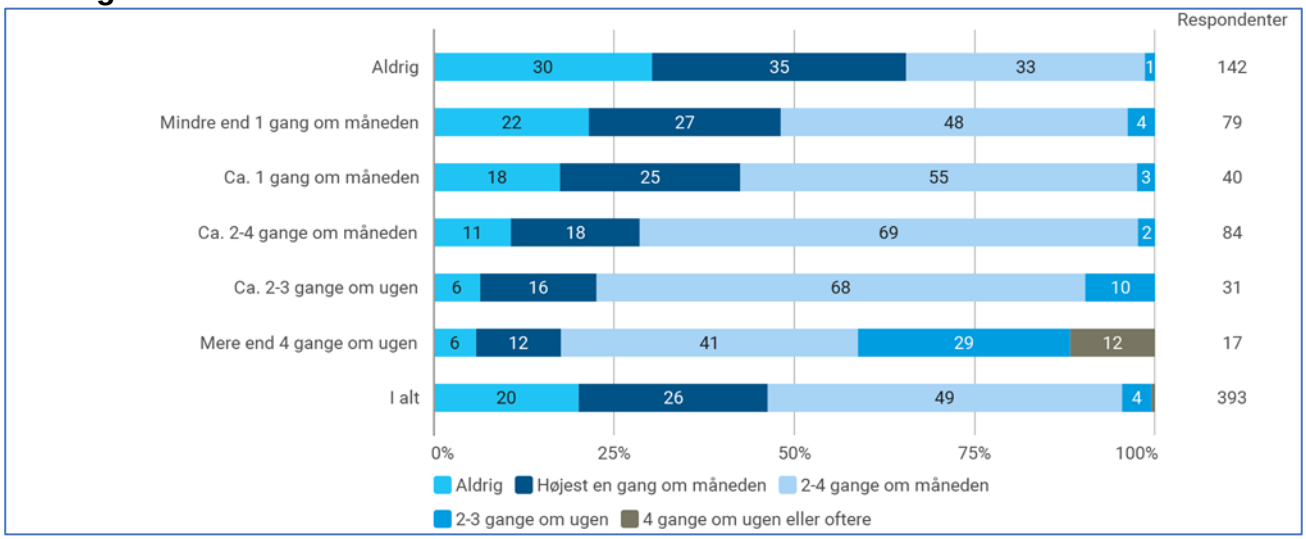

Figur 78:Her ses et tydeligt og tæt sammenfald mellem forbruget af energidrikke og forbruget af alkohol. Unge der har et højt forbrug af det ene, har typisk også et højt forbrug af det andet. Unge der sjældent drikker alkohol drikke typisk også sjældent energidrikke.

Figur 79. Har du nogensinde taget stoffer, fordelt på energidrik forbrug.

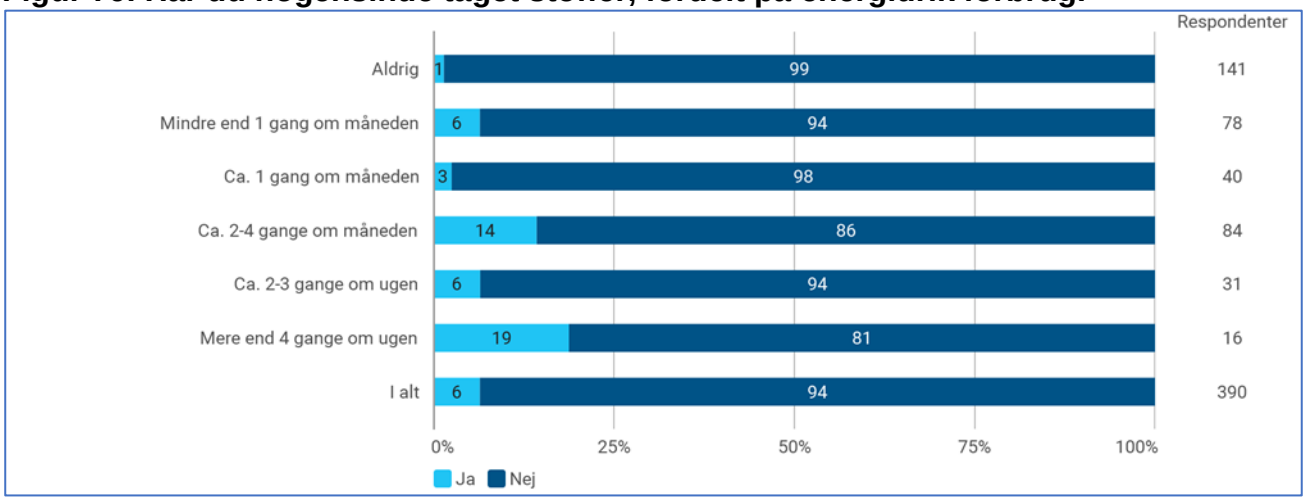

Figur 79: Her ses at unge der har prøvet stoffer, også drikker mere energidrik end gennemsnittet. Vigtigt at holde i mente, at den sidste svarkategori (mere end 4 gange om ugen) kun udgøres af 16 unge, hvormed resultatet nemt skævvrides. De 19 % her, der angiver at have taget stoffer svarer til cirka 3 elever.

Betydning af alkoholforbrug?

Figur 80. Har du nogensinde taget stoffer, fordelt på alkoholforbrug.

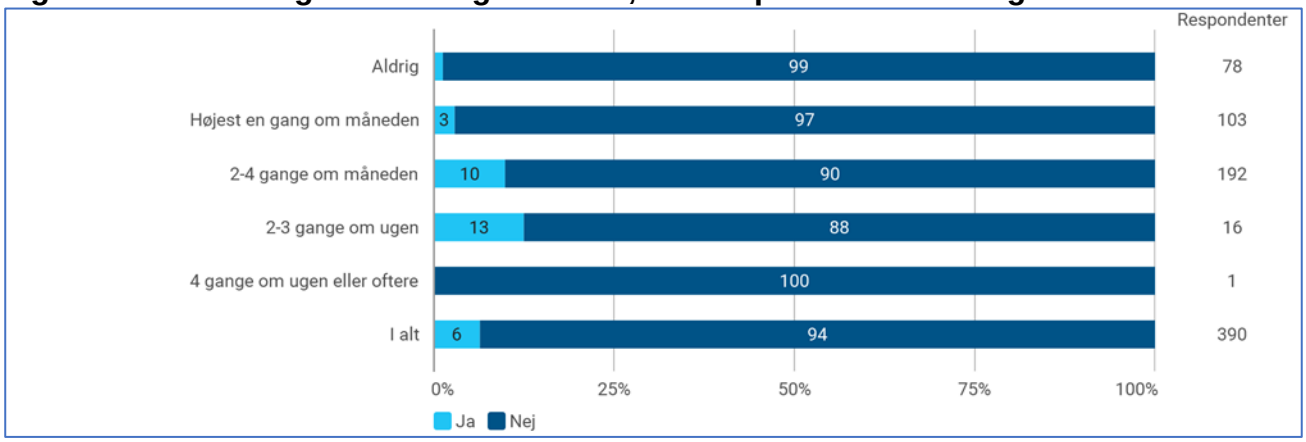

Figur 80: Her ses det, at 6 % af de unge har prøvet stoffer. Det svarer til cirka 23 unge på 9. årgang. Der ses en forsigtig tendens til, at de unge der har prøvet stoffer, har et højere alkoholforbrug. Svarkategorien ”4 gange om ugen eller oftere” har kun en respondent, hvorfor den ikke er til at tolke på, selvom den faktisk udgør en undtagelse. Det kan med stor sandsynlighed skyldes repræsentative.

Betydning af rygning?

Figur 81. Har du nogensinde taget stoffer, fordelt på forbrug af cigaretter.

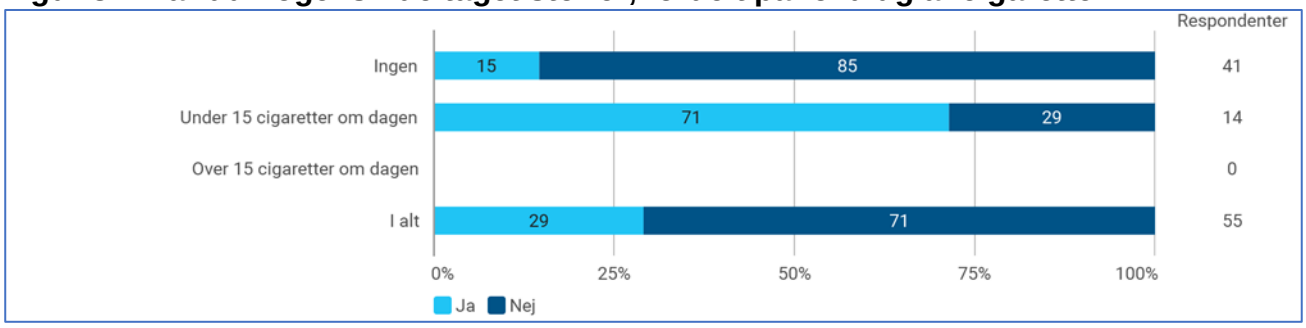

Figur 81: Det kan ses her, at 29 % af de unge der har et forbrug af cigaretter har prøvet stoffer på et tidspunkt. Dette svarer til 16 unge på 9. årgang. Der ses en tendens til, at flere har prøvet stoffer, hvis de har et forbrug af cigaretter. Stikprøven er dog forholdsvis lav og også skæv, hvormed denne tolkning er på et usikkert grundlag. Størstedelen af de unge (41 ud af 55) angiver nemlig, at de ingen cigaretter ryger om dagen. Stikprøven for dem, der ikke ryger cigaretter, er dermed kun på 14 personer.